

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

De Staat van de Gemeenten 2015

SPECIALE EDITIE VLUCHTELINGEN

De Staat van de Gemeenten 2015

Speciale editie vluchtelingen

Colofon

Deze publicatie is een uitgave van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) in samenwerking met het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING). Voor vragen kunt u contact opnemen met VNG via informatiecentrum@vng.nl of via 070 373 8393.

Eindredactie

Frans van de Waart (VNG)

Vormgeving

Chris Koning (VNG)

Met medewerking van:

Hidde Boonstra en Maya Fiolet (KING)

Leden van Team asiel VNG

Drukker

Drukkerij Excelsior, Den Haag

©VNG, november 2015

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Samenvatting	7
1 Instroom en opvang vluchtelingen	13
1.1. Vluchtelingenstromen	14
1.1.a Asielinstroom in historisch perspectief	14
1.1.b Actuele cijfers asielaanvragen	15
1.1.c Nederland in internationaal perspectief	21
1.2. Opvang vluchtelingen	23
1.2.a Opvang COA en crisisnoodopvang	23
1.2.b Vluchtelingen in opvang naar land van herkomst en leeftijd	26
1.2.c Vormen van opvang	29
1.3. Voorzieningen voor vluchtelingen	30
1.3.a Kwaliteit huisvesting	30
1.3.b Scholing en onderwijs	30
1.3.c Zorg	31
1.4. Openbare orde, veiligheid en draagvlak	32
2 Vertrek en illegaliteit	35
2.1 Afgewezen asielverzoeken	36
2.2 Vertrek afgewezen asielzoekers	37
2.3 Illegaliteit	39
3 Huisvesting en integratie vergunninghouders	43
3.1 Huisvesting	44
3.1.a Taakstelling en voorsprong/achterstanden gemeenten	44
3.1.b Beroep vergunninghouders op sociale woningmarkt	46
3.1.c Concentraties van (voormalige) vluchtelingen	46
3.2 Integratie	48
3.2.a Inburgering	48
3.2.b Ontwikkeling arbeidsmarkt- en uitkeringspositie	48
3.2.c Opleidingsniveau	52

Voorwoord

De hoge instroom van vluchtelingen stelt de Nederlandse samenleving voor een grote en complexe opgave. Groot omdat het gaat om aantallen vluchtelingen die wij hier sinds de Joegoslavië crisis in de jaren negentig niet meer hebben opgevangen. Complex omdat wij deze vluchtelingen, behalve een dak boven het hoofd, ook voorzieningen willen bieden op het terrein van zorg, onderwijs en participatie. Bovendien moeten op korte termijn oplossingen worden gevonden die uitvoerbaar zijn en op draagvlak van de bevolking kunnen rekenen.

De onzekerheid over de ontwikkeling van internationale conflicten, met name in het Midden Oosten, en de afschuif over de recente aanslagen in Parijs maken de opgave waarvoor wij staan nog meer beladen. De hoog oplopende discussies, zowel op landelijk niveau als in buurten en wijken, laten steeds minder aan de verbeelding over. Tegelijkertijd wordt de druk steeds groter om extra opvangcapaciteit te realiseren en de doorstroming naar huisvesting in de gemeenten te versnellen.

Tegen deze achtergrond spelen gemeenten bij de huidige opgave een cruciale rol. Zij zijn verantwoordelijk voor onder meer huisvesting van statushouders, participatie en concrete voorzieningen als bijvoorbeeld leerlingenvervoer. Daarnaast voorzien gemeenten op verzoek van het Rijk in crisisopvang omdat de reguliere opvang te kort schiet. De praktijk laat zien dat het met name bij de crisisopvang en de huisvesting van statushouders zoeken is naar een juiste balans tussen het voorzien in de behoeften van vluchtelingen en het vinden van draagvlak en wegnemen van zorgen bij inwoners.

Onder deze omstandigheden is het van groot belang dat alle betrokken partijen, ook inwoners, beschikken over zowel actuele informatie over de laatste ontwikkelingen als over informatie uit het verleden die kan helpen om toekomstige ontwikkelingen zo goed mogelijk in te schatten. Met deze speciale editie van De Staat van Gemeenten willen wij hieraan een bijdrage leveren. Daartoe is opnieuw een combinatie gemaakt van de ontsluiting van beschikbaar materiaal (tabellen, grafieken en kaarten) en de duiding van dit materiaal.

Onze vereniging zet op dit moment alle zeilen bij om gemeenten te ondersteunen en de voorwaarden te realiseren waaronder gemeenten hun verschillende rollen optimaal kunnen invullen. Wij wensen alle betrokken partijen veel sterkte en succes bij het vinden van de juiste aanpak voor opvang, huisvesting en integratie van vluchtelingen met behoud van draagvlak bij inwoners.

Jantine Kriens

Voorzitter directieraad VNG

Samenvatting

In deze speciale editie van De Staat van de Gemeenten wordt het urgente en complexe thema van de opvang van vluchtelingen tegen het licht gehouden. De basis voor de behandeling van de verschillende deelonderwerpen zijn concrete gegevens. Met overzichtskaarten en tabellen wordt inzicht geboden in ontwikkelingen rond de opvang, huisvesting en integratie van vluchtelingen. Daarmee draagt deze publicatie in belangrijke mate bij aan het nog steeds geldend adagium “meten is weten”.

Maar daar blijft het niet bij. Wij proberen de beschikbare cijfers en beelden ook in perspectief te zetten en met elkaar te verbinden. Bovendien verwijzen wij steeds door naar informatiebronnen waar meer specifieke gegevens zijn te vinden. Zo willen wij helderheid geven in de opgave voor gemeenten, inclusief de randvoorwaarden die van belang zijn voor een succesvolle gemeentelijke aanpak.

Deze speciale editie van De Staat van de Gemeenten is opgebouwd uit drie delen:

- 1 Instroom en opvang vluchtelingen
- 2 Vertrek en illegaliteit
- 3 Huisvesting en integratie statushouders

Instroom en opvang vluchtelingen

Na lage aantallen asielzoekers begin deze eeuw naar een nieuwe piek

In de afgelopen decennia liep het aantal asielaanvragen per jaar sterk uiteen. In 1994 werden tijdens de Joegoslavië crisis circa 53.000 asielaanvragen gedaan en tot 2001 lag het aantal asielaanvragen voortdurend boven de 20.000. De jaren daarna gaven een forse daling te zien en het aantal asielaanvragen schommelde tussen de 10.000 en 15.000 per jaar. Vanaf 2013 is als gevolg van de situatie in het Midden Oosten en Noord Afrika sprake van een steeds sterker stijgende lijn.

Aantal asielaanvragen in 2015 naar verwachting hoger dan piek Joegoslavië crisis

Rekening wordt gehouden met een totale instroom van 58.000 vluchtelingen over het jaar 2015. Voor het jaar 2016 wordt een gelijk aantal asielzoekers verwacht. Het gaat daarbij om de optelsom van eerste aanvragen, herhaalde asielaanvragen en de nareizigers. Dit aantal ligt nog boven het aantal vluchtelingen van 53.000 in het recordjaar 1994. De aantallen asielzoekers fluctueerden in de afgelopen

maanden van 1.500 tot 4.400 per week. In oktober 2015 registreerde de IND 10.000 eerste asielaanvragen, 170 herhaalde asielaanvragen en 1.750 nareizigers.

Nareizigers en gezinshereniging substantieel deel van totaal aantal asielzoekers

In de periode september 2014 - september 2015 zijn bijna 12.000 nareizigers in het kader van gezinshereniging naar Nederland gekomen. Cijfers over nareizigers zijn op dit moment zowel in de tijd als in internationaal perspectief nog slechts beperkt vergelijkbaar. Om toch een indruk te geven, staatssecretaris Teeven meldde de Tweede Kamer in augustus 2013 dat van de 61% positieve beslissingen 31% voor rekening kwam van gezinshereniging.

Asiel in internationaal perspectief: geen bovengemiddeld aandeel Nederland

Over de eerste helft van 2015 kreeg Nederland 2% van het totale aantal asielaanvragen in de EU. Op basis van landoppervlakte, inwonertal en BNP is dat in vergelijking tot andere EU landen niet bovengemiddeld. Nederland had 2% van de asielaanvragen, 1% van de landoppervlakte, 3% van het aantal inwoners en 4% van het BNP.

Uitstroom uit opvang blijft achter bij instroom

De uitstroom blijft achter bij de instroom waardoor de bezetting van de opvang is toegenomen. De bezetting is gestegen van ruim 15.000 asielzoekers in 2013 naar bijna 45.000 asielzoekers begin november 2015. In de loop van 2015 heeft het COA ruim 10.000 extra plaatsen gerealiseerd. Dat is onvoldoende om de instroom op te vangen. Gemeenten voorzien in crisisopvang om alle asielzoekers een dak boven het hoofd te bieden. Sinds eind september 2015 bevinden zich landelijk steeds rond de 1.500 asielzoekers in crisisopvanglocaties.

Vluchtelingen in opvang naar status, land van herkomst en leeftijd

Begin november bevonden zich een kleine 16.000 statushouders in de reguliere opvang van het COA. Op 1 augustus waren dat nog circa 12.000 statushouders. Deze stijging beperkt het aantal beschikbare plaatsen voor nieuwe instromers, waardoor crisisopvang noodzakelijk is. De Syriërs vormen met 48% veruit de grootste groep in de reguliere opvang. Voorts zijn er meer mannen dan vrouwen en zijn de leeftijdscategorieën 18-29 en 30-39 jaar relatief oververtegenwoordigd. Wat de toekomst betreft geeft dit echter een vertekend beeld omdat het bij eerste asielaanvragen relatief vaak om jonge mannen gaat en er in het kader van gezinshereniging in de komende periode nog nareizigers zullen komen.

Voorzieningen voor vluchtelingen: huisvesting, onderwijs en zorg

In de eerste helft van 2015 kregen ruim 11.000 vergunninghouders een huis in Nederland. Bijna altijd was dat een corporatiewoning. Om de druk op het aantal vrijkomende sociale huurwoningen te verkleinen kondigde minister Blok in oktober 2015 een versoberde huisvestingsvoorziening aan.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de huisvesting van een onderwijsvoorziening en voor leerlingenvervoer, wanneer kinderen met een status verblijven in de gemeente en onder de gemeentelijke verordening voor leerlingenvervoer vallen. In november 2015 ging het om in totaal 12.500 leerlingen in voorschool, primair onderwijs en voortgezet onderwijs.

Sinds 2009 verzorgt Menzis in opdracht van het COA de gezondheidszorg aan asielzoekers.

Wanneer asielzoekers een verblijfsvergunning krijgen en in de gemeente wonen, hebben ze recht op reguliere zorg. Illegalen en uitgeprocedeerde asielzoekers hebben slechts zeer beperkt recht op zorg. In de komende jaren is het COA tevens verantwoordelijk voor de publieke gezondheidszorg voor asielzoekers. Daaronder vallen onder andere de TBC screening en de uitvoering van de Jeugdgezondheidszorg. Uit enquêtes blijkt dat oudere asielzoekers hun gezondheidssituatie negatiever ervaren dan autochtone ouderen.

Geen verband tussen vestiging AZC en criminaliteit of woonbeleving inwoners

Analyse op basis van waarstaatjegemeente (WSJG) laat geen relevante verschillen zien in criminaliteit en beleving van de buurt tussen gemeenten met een AZC en zonder een AZC. In eerder onderzoek bleek dat asielzoekers iets vaker betrokken zijn bij criminele activiteiten dan autochtonen, maar minder vaak dan andere allochtone groepen. Criminaliteit door asielzoekers vond vooral plaats binnen het AZC en de slachtoffers waren overwegend mede asielzoekers.

Vertrek en illegaliteit

Kwart derdelanders met verplichting tot vertrek verlaat aantoonbaar het land

Zowel in 2013 als in 2014 zijn ruim 8.500 vreemdelingen aantoonbaar uit Nederland vertrokken. In 2014 waren er bijna 34.000 "derdelanders" (personen die staatloos zijn of met een andere nationaliteit dan die van één van de lidstaten van de EU, Noorwegen, IJsland en Liechtenstein) met een verplichting tot vertrek.

Aantal illegalen daalt verder tot ruim 35.000 in 2013

Het aantal illegaal in Nederland verblijvende vreemdelingen voor de periode 1 juli 2012 tot en met 30 juni 2013 wordt geschat op 35.530. De afname van zowel het aantal geobserveerde als het aantal geschatte illegaal in Nederland verblijvende vreemdelingen zet daarmee door. De uitbreiding van het aantal landen dat lid is van de EU leidt tot een slinkend aantal illegaal verblijvende Europeanen. Ook het aantal illegaal verblijvende vreemdelingen uit landen buiten de EU neemt af. Met de "bed, bad, brood" regeling is een voorziening getroffen voor eerste levensbehoeften van illegaal in Nederland verblijvende vreemdelingen.

Huisvesting en integratie vergunninghouders

Huisvesting door gemeenten

Gemeenten huisvesten meer vergunninghouders, maar niet voldoende om aan de aangescherpte taakstelling te voldoen. In de eerste helft van 2015 werden ruim 11.000 vergunninghouders gehuisvest. De achterstand op de taakstelling liep voor de gezamenlijke gemeenten in dit half jaar op van 3.600 naar 5.300. Inmiddels heeft drie kwart van de gemeenten een achterstand op de taakstelling. De totale taakstelling voor de tweede helft van 2015 komt daarmee op 14.900 (taakstelling) + 5.300 (achterstand) = 20.200. Dat betekent dat gemeenten gezamenlijk gemiddeld 3.400 vergunninghouders per maand moeten huisvesten.

Beroep vergunninghouders op sociale woningmarkt stijgt in 2015 van 6% naar 10%

Corporaties beheren circa 2,4 miljoen huurwoningen. Hiervan komen er jaarlijks ruim 200.000 vrij door verhuizing. Voor deze woningen zijn wachtlijsten. Op dit moment gaat ongeveer 6% van alle vrijkomende woningen naar vergunninghouders als urgent woningzoekende. De vereniging van woningcorporaties, Aedes verwacht dat dit percentage in 2015 oploopt tot 10. Om meer capaciteit te scheppen wordt door Rijk, gemeenten en corporaties gewerkt aan de huisvestingsvoorziening. Daarbij gaat het om een woonvoorziening (onzelfstandig wonen) waarin meerdere vergunninghouders worden gehuisvest.

Lagere deelname en lager slagingspercentage inburgeringexamen

Sinds januari 2013 zijn statushouders zelf verantwoordelijk voor hun inburgering. Daarvoor werden zij begeleid door de gemeente. De cijfers laten zien dat er minder mensen examen doen en dat ze ook minder vaak slagen. Van de ruim 10.000 nieuwkomers in 2013 is 16% geslaagd voor het inburgeringexamen. Van de bijna 19.000 nieuwkomers in 2014 is tot dusverre 4% geslaagd.

Vluchtelingen die langer in Nederland zijn hebben vaker een betaalde baan

Van alle personen die op 1 januari 2010 als autochtonen, niet westerse allochtonen en vluchtelingen waren geregistreerd heeft het CBS de arbeidsmarkt- en uitkeringspositie op 31 december 2011 in kaart gebracht. Op dat moment had 64% van de autochtonen, 46% van de niet westerse allochtonen en 36% van de vluchtelingen een betaalde baan. Van de vluchtelingen die eerder dan 2001 naar Nederland waren gekomen had 41% een betaalde baan. Dat percentage daalde van 37% voor vluchtelingen die zich in 2004-2005 in Nederland hadden gevestigd naar 16% voor de vluchtelingen die zich in 2008-2009 hadden gevestigd en op dat moment twee tot vier jaar in Nederland waren.

Opleidingsniveau Syriërs nog onduidelijk

In het algemeen zijn Afghaanse, Iranese en Irakese vluchtelingen hoog opgeleid. Wat de Syrische vluchtelingen betreft, die nu de grootste groep nieuwe vluchtelingen vormen, wordt verondersteld dat zij relatief hoog opgeleid zijn. Er zijn echter nog geen harde gegevens beschikbaar. Wel is bekend dat voor de start van het conflict in Syrië in maart 2011 97% van de Syrische kinderen naar de basisschool ging en 67% vervolgens naar een middelbare school. Als gevolg van het conflict heeft bijna de helft van de kinderen onvoldoende of geen onderwijs gekregen. Syrische diploma's worden over het algemeen laag gewaardeerd binnen het Nederlandse onderwijssysteem. Voor de goede orde, het voorgaande zegt nog weinig over de groep Syrische vluchtelingen die Nederland heeft bereikt.

1 Instroom en opvang vluchtelingen

Na twintig jaar staat Nederland opnieuw voor een grote instroom van vluchtelingen

Op het hoogtepunt van de Joegoslavië crisis kwamen in 1994 circa 53.000 vluchtelingen naar Nederland. Naar verwachting zal in 2015 een vergelijkbaar aantal vluchtelingen Nederland bereiken. Na de relatief lage aantallen van 10.000-15.000 vluchtelingen in de jaren vanaf 2001 moeten overheden, maatschappelijk middenveld en andere betrokken partijen op korte termijn oplossingen vinden voor de gehele keten van opvang, toelatingsprocedure, huisvesting en integratie.

Dat vraagt allereerst om een helder beeld van de ontwikkeling van het aantal vluchtelingen, de samenstelling van de populatie vluchtelingen, de voorzieningen waaraan zij behoefte hebben en de verwachte ontwikkeling van het aantal nareizigers in het kader van gezinshereniging. Daarnaast is in deze fase van instroom en opvang het draagvlak en de feitelijke en beleefde veiligheid onder de bevolking van groot belang.

In dit hoofdstuk komt achtereenvolgens aan bod:

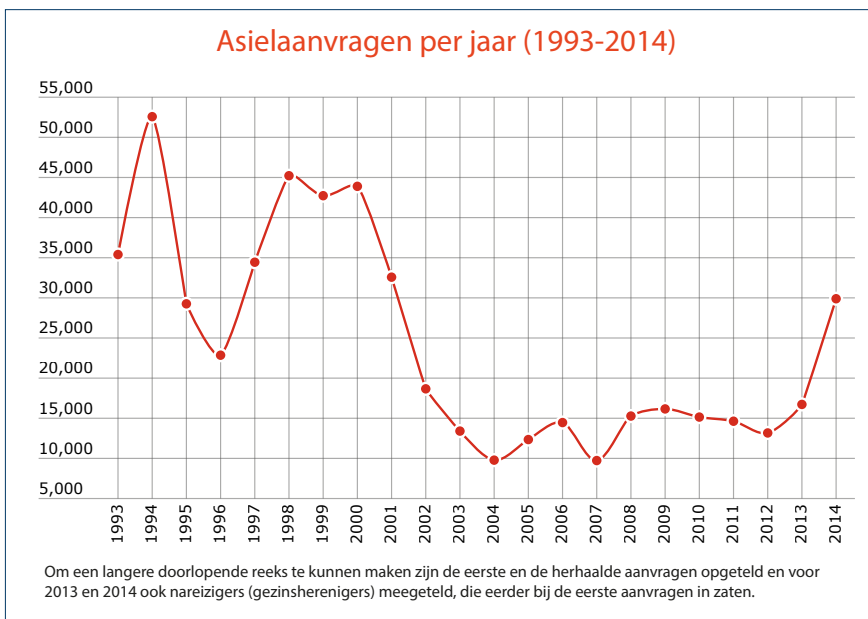
- 1 Vluchtelingenstromen
 - a Asielinstroom in historisch perspectief
 - b Actuele cijfers asielaanvragen
 - c Nederland in internationaal perspectief
- 2 Opvang vluchtelingen
 - a Opvang COA en crisisnoodopvang
 - b Vluchtelingen in opvang naar land van herkomst en leeftijd
 - c Vormen van opvang
- 3 Voorzieningen voor vluchtelingen
 - a Kwaliteit huisvesting
 - b Scholing/onderwijs
 - c Zorg
- 4 Openbare orde, veiligheid en draagvlak

1.1.Vluchtelingenstromen

1.1.a Asielinstroom in historisch perspectief

Ontwikkeling van het aantal asielaanvragen in Nederland

In de afgelopen decennia liep het aantal asielaanvragen per jaar sterk uiteen. In 1994 werden ruim 50.000 asielaanvragen gedaan en tot 2001 lag het aantal asielaanvragen voortdurend boven de 20.000. In de jaren daarna schommelt het aantal tussen de 10.000 en 15.000 per jaar.

Bron: Website Vluchtelingenwerk, geraadpleegd op 10 november 2015.

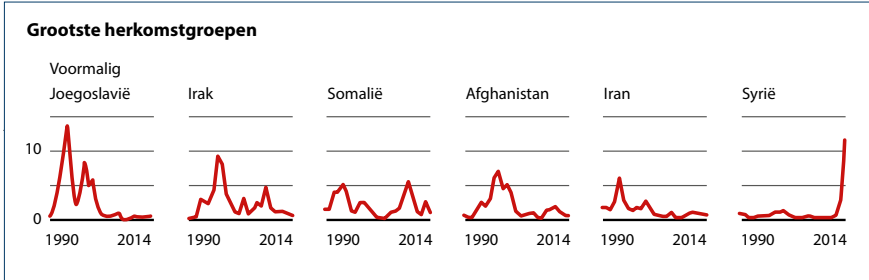
Verklaringen voor pieken en dalen

Voor de pieken in de grafiek zijn de volgende verklaringen te geven:

- 1992: Door de oorlog in voormalig Joegoslavië slaan veel mensen op de vlucht.
- 1994: Een strenger asielbeleid in Duitsland leidt daar tot een toename in omliggende landen.
- 1997 en verder: Onrust in Afghanistan en Irak en de oorlog in Kosovo leiden tot een toename.
- 2001: Invoering Nieuwe Vreemdelingenwet 2000) leidt tot een afname.
- 2008: Oplaaierend geweld in Somalië en met name in Irak leidt tot een toename. Het categoriaal beleid voor Zuid- en Centraal-Irak is per 22 november 2008 afgeschaft. Asielzoekers uit deze regio's krijgen dus niet meer automatisch een vergunning.
- 2009: Per 19 mei 2009 is het categoriaal beleid voor Centraal- en Zuid-Somalië afgeschaft. Het aantal asielverzoeken van Somaliërs daalt in de daaropvolgen-

de jaren sterk: van bijna 6.000 in 2009 naar minder dan 1.000 in 2012.

- 2013-2015: Door de aanhoudende chaos en burgeroorlog zoeken meer Syriërs bescherming in Nederland. Het aantal asielaanvragen stijgt van ruim 2.000 in 2013 tot bijna 9.000 in 2014. Ook vragen bijna 4.000 Eritreeërs asiel aan in 2014.

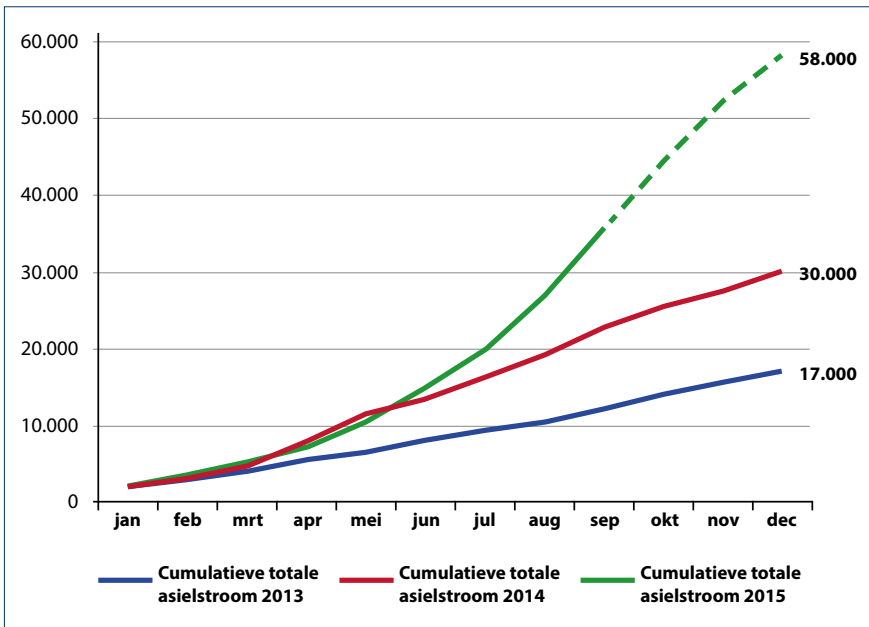

Bron: VNG, Regioavond bijeenkomsten, najaar 2015.

1.1.b Actuele cijfers asielaanvragen

Actuele cijfers en prognose voor 2015

Rekening wordt gehouden met een totale instroom van 58.000 asielzoekers in 2015. Voor het jaar 2016 wordt een gelijk aantal asielzoekers verwacht. Het gaat daarbij om de optelsom van eerste aanvragen, herhaalde asielaanvragen en de nareizigers. Deze aantallen liggen boven het aantal van 53.000 vluchtelingen in

Bron: "De asielinstroom in Nederland, facts & figures november 2015" ministerie BZK, 19 november 2015

het recordjaar 1994. Voorgaande tabel geeft de ontwikkeling weer van de instroom in de jaren 2013, 2014 en 2015.

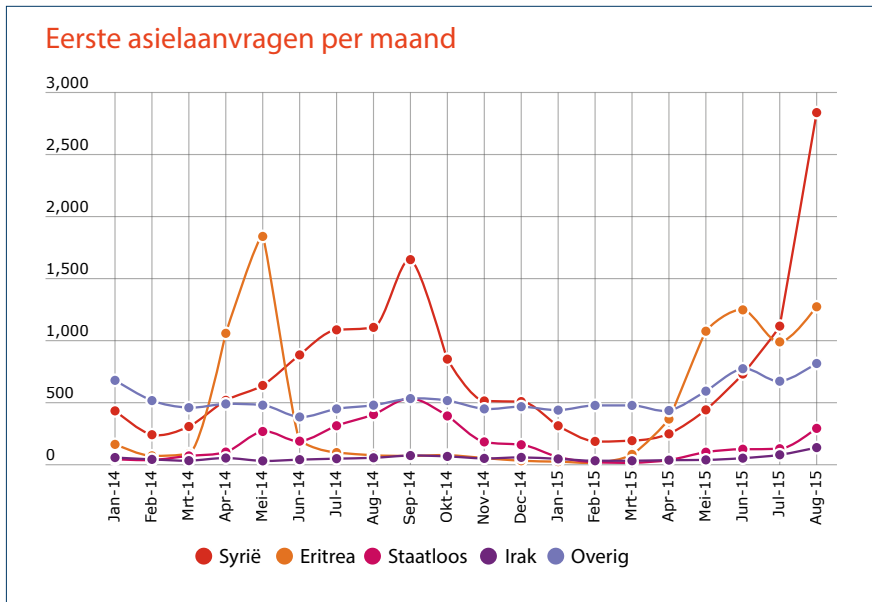
De aantallen asielzoekers fluctueerden in de afgelopen maanden van 1.500 tot 4.400 aanvragen per week. In oktober 2015 registreerde de IND 10.000 eerste asielaanvragen, 170 herhaalde asielaanvragen en 1.750 nareizigers.

Bron: Brief Dijkhoff, 11 november aan TK.

Eerste asielaanvragen tot en met augustus 2015

Voor een goed begrip van de cijfers is van belang dat het aantal asielzoekers niet gelijk is aan de asielinstroom. Het asielinstroom cijfer is hoger omdat hierin ook de herhaal aanvragen en de nareis is inbegrepen. Media gebruiken vaak het asielinstroom cijfer om aan te geven hoeveel asielzoekers er zijn. Dit geeft echter een vertekend beeld.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de ontwikkeling van het aantal eerste asielaanvragen.

Bron: Website Vluchtelingenwerk, geraadpleegd op 9 november 2015.

De bestanddelen van de asielinstream

De asielinstream bestaat uit:

- Eerste aanvragers: een asielzoeker die naar ons land komt en een aanvraag voor asiel indient.
- Tweede en vervolg/herhaalaanvragen: als de aanvraag van een asielzoeker is afgewezen dan kan onder bepaalde omstandigheden de asielzoeker een nieuwe aanvraag indienen.
- Nareis: als een asielzoeker een verblijfsvergunning krijgt dan kan binnen drie maanden een visum worden aangevraagd voor/door directe familieleden om naar ons land te komen. Als het visum wordt toegekend dan krijgt het familielid na komst ambtshalve een verblijfsvergunning. Er is bij die groep dus geen sprake van een aanvraag asiel.

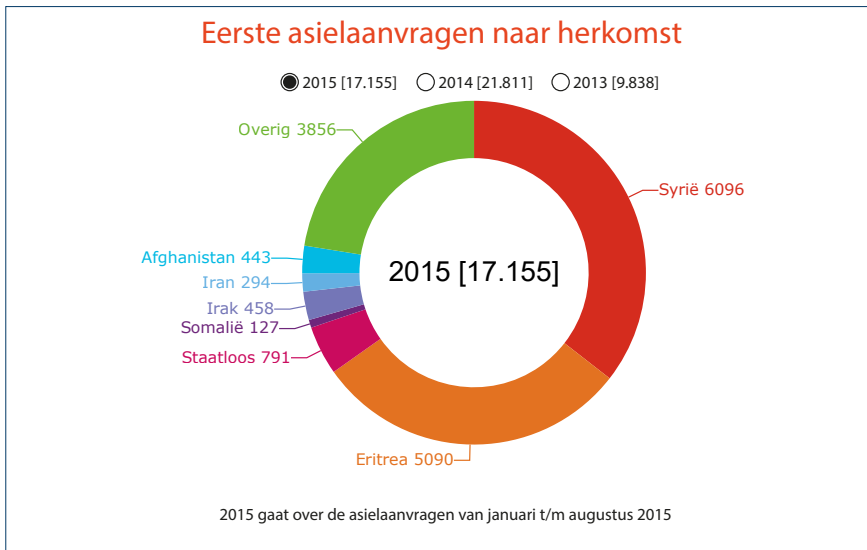
A. Eerste asielaanvragen van de afgelopen 12 maanden

Volgende tabel geeft aan hoeveel mensen vanaf september 2014 tot en met september 2015 naar Nederland zijn gekomen en een aanvraag voor asiel hebben ingediend. Tevens wordt aangegeven uit welk land de aanvragers afkomstig zijn.

Totaal 2013	Totaal 2014	Land van herkomst	2014					2015												Voor- gaan- de 12 maanden	%
			Sep	Okt	Nov	Dec	Tot	Jan	Feb	Mar	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Totaal				
2.232	8.748	Syrië	1.653	851	514	509	3.527	314	190	196	256	445	735	1.122	2.833	4.063	10.154	12.028	43%		
851	3.833	Eritrea	71	77	54	32	234	28	17	86	368	1.075	1.249	990	1.272	763	5.848	6.011	22%		
273	2.704	Statenloos	534	393	184	161	1.272	62	20	18	38	103	125	130	292	374	1.162	1.900	7%		
534	616	Irak	74	67	51	59	251	47	32	32	36	39	53	80	137	390	846	1.023	4%		
453	452	Afghanistan	53	34	30	33	150	34	34	29	46	42	51	67	140	155	598	696	2%		
50	58	Kosovo	.	.	9	6	21	7	21	5	20	64	162	112	107	50	548	566	2%		
596	505	Iran	47	36	38	52	171	36	38	24	23	30	32	47	61	85	376	500	2%		
33	249	Oekraïne	33	39	13	30	115	24	33	40	47	51	72	45	63	33	408	490	2%		
32	86	Albanië	10	9	5	15	39	8	17	10	13	25	40	71	76	171	431	460	2%		
102	445	Mongolië	29	40	64	41	174	43	13	40	41	31	67	51	15	11	312	457	2%		
4.682	4.115	Overige	358	356	293	291	1.298	288	322	327	252	349	340	272	347	347	2.844	3.784	14%		
9.838	21.811	Totaal	2.865	1.905	1.253	1.229	7.252	891	737	807	1.140	2.254	2.926	2.987	5.343	6.442	23.527	27.914	100%		

Bron: IND, *Asielrends, september 2015*

In volgende figuur wordt aangegeven hoeveel mensen, in de periode van januari tot en met augustus 2015, naar Nederland zijn gekomen en een aanvraag voor asiel hebben ingediend. Tevens wordt getoond uit welk land de aanvragers afkomstig zijn. Boven in de figuur staat, ter vergelijking, het totaal aantal asielaanvragers in 2014 en 2013.

Bron: Website Vluchtelingenwerk, geraadpleegd op 10 november 2015.

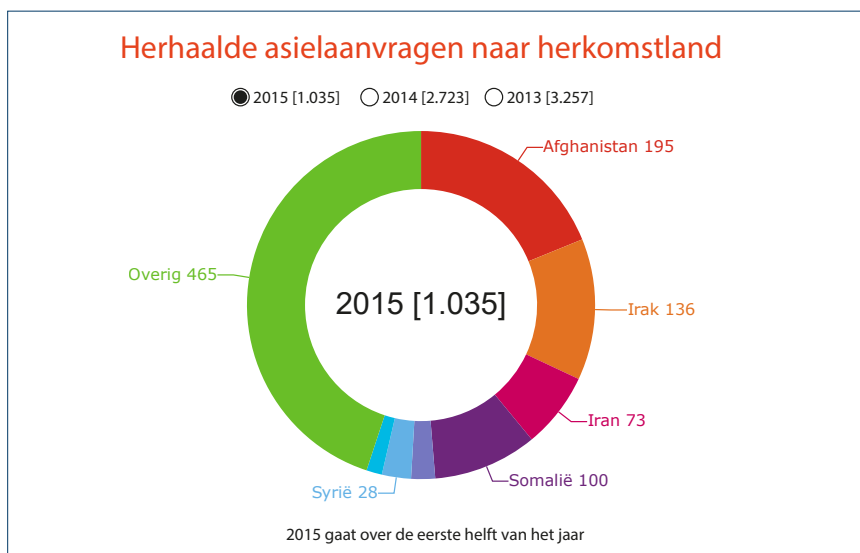
B. Herhaalde asielvragen van de afgelopen 12 maanden

Volgende tabel geeft aan hoeveel mensen vanaf september 2014 tot en met september 2015 een herhaalaanvraag voor asiel hebben ingediend. Zij zijn dus al langer in Nederland aanwezig en hun eerste aanvraag is afgewezen. Ook hier wordt getoond uit welk land de aanvragers afkomstig zijn.

Totaal 2013	Totaal 2014	Land van herkomst	2014					2015												Voor- gaande 12 maanden	%
			Sep	Okt	Nov	Dec	Totaal	Jan	Feb	Mar	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Totaal				
420	706	Irak	88	111	31	59	289	36	42	23	14	6	15	14	22	14	186	387	17%		
912	427	Afghanistan	27	40	52	32	151	36	37	37	32	33	19	28	12	21	255	379	16%		
248	247	Somalië	29	30	19	19	97	17	20	15	18	13	14	15	6	25	143	211	9%		
91	202	Onbekend	31	39	18	25	103	10	13	12	17	5	6	20	11	14	108	190	8%		
422	162	Iran	10	14	.	10	37	10	20	10	9	7	13	9	11	23	112	139	6%		
28	46	Pakistan	5	5	.	7	21	9	10	5	6	.	.	.	8	11	55	71	3%		
69	75	Eritrea	.	6	7	7	24	.	5	.	7	.	.	5	9	6	43	63	3%		
41	43	Nigeria	6	.	7	.	16	5	.	.	6	.	.	5	9	15	51	61	3%		
23	46	Sierra Leone	.	5	10	5	22	.	6	7	.	5	.	5	5	8	40	60	3%		
42	56	Libië	13	5	.	.	26	.	8	.	5	6	31	44	2%		
961	713	Overige	52	89	47	60	248	40	60	66	67	46	60	64	52	67	522	718	31%		
3.257	2.723	Totaal	257	346	202	229	1.034	170	223	185	185	122	137	167	147	210	1.546	2.323	100%		

Bron: IND, Asielrends, september 2015.

Volgende figuur geeft weer hoeveel mensen, in de periode van januari tot en met augustus 2015, een herhaal aanvraag voor asiel hebben ingediend. Ook hier wordt aangeduid uit welk land de aanvragers afkomstig zijn. Boven in de figuur staat, ter vergelijking, het totaal aantal herhaal aanvragen in 2014 en 2013.

Bron: Website Vluchtelingenwerk, geraadpleegd op 10 november 2015.

C. Nareis van de afgelopen 12 maanden

Onderstaande tabel toont hoeveel mensen vanaf september 2014 tot en met september 2015 naar Nederland zijn gekomen in het kader van gezinshereniging. Het gaat hier om gezinsleden die zich binnen de nareistermijn van drie maanden herenigen met de houder van een asielvergunning.

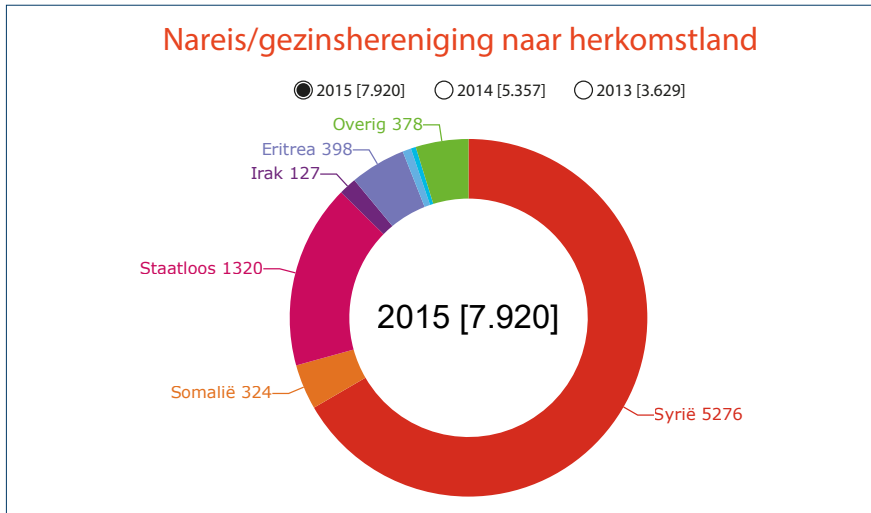
Ook hier wordt aangegeven uit welk land de gezinsleden afkomstig zijn.

Totaal 2013	Totaal 2014	Land van herkomst	2014					2015												Voor- gaande 12 maanden	%
			Sep	Okt	Nov	Dec	To- taal	Jan	Feb	Mar	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	To- taal				
356	2.806	Syrië	324	304	443	552	1.623	405	318	353	387	713	944	1.148	1.009	1.181	6.458	7.757	65%		
20	324	Statenloos	22	48	403	74	248	72	96	84	79	165	183	324	315	481	1.801	2.027	17%		
134	192	Eritrea	30	19	31	37	117	58	26	23	32	41	38	63	119	158	555	642	5%		
1.971	931	Somalië	50	64	57	69	240	61	68	37	27	15	30	45	42	37	362	552	5%		
456	248	Irak	34	23	7	18	82	25	15	9	8	.	10	15	42	27	154	202	2%		
7	200	Onbekend	40	31	10	13	94	19	7	18	8	11	10	.	8	.	89	143	1%		
155	98	Afghanistan	.	5	8	27	40	22	8	.	5	8	.	.	8	5	66	106	1%		
32	32	Oeganda	.	6	.	6	16	16	8	8	6	8	54	68	1%		
62	79	Iran	10	.	8	.	7	6	5	.	.	5	.	.	10	7	43	60	1%		
51	40	Sri Lanka	.	8	.	7	17	.	6	.	.	5	24	41	0%		
385	407	Overige	42	51	23	35	151	18	20	15	13	28	29	44	56	56	279	388	3%		
3.629	5.357	Totaal	554	560	694	847	2.655	702	579	557	572	996	1.252	1.652	1.612	1.963	9.885	11.986	100%		

Bron: IND, Asielrends, september 2015.

Volgende figuur betreft gezinshereniging naar herkomstland. Het gaat om hoeveel mensen, in de periode van januari tot en met augustus 2015, naar Nederland zijn gekomen in het kader van de gezinshereniging. Ook hier wordt weer aangegeven uit welk land de gezinsleden afkomstig zijn.

Boven in de figuur staat, ter vergelijking, het totaal aantal herhaal aanvragen in 2014 en 2013.

Bron: Website vluchtelingenwerk, geraadpleegd op 10 november 2015.

Prognose aantal 'nareizigers' op basis ervaringen in het verleden

Sinds 2015 zijn aparte cijfers over nareizigers beschikbaar, voorheen werden de nareizigers meegeteld bij de eerste asielaanvragen. Dit gaf niet alleen een vertekend beeld van het aantal eerste asielaanvragen maar had ook invloed op het toekenningspercentage. Ook in de beslissingen werden nareizigers meegeteld alsof het eerste aanvragen betrof. Omdat nareizigers standaard een positieve beslissing krijgen, leidt dit tot een hoger toekenningspercentage (het aandeel positieve beslissingen op asielverzoeken). Om een indruk te geven, op 7 augustus 2013 meldt staatssecretaris Teeven aan de Tweede Kamer dat van de 61% positieve beslissingen 31% voor rekening komt van gezinshereniging.

Bron: verslag AO Tweede Kamer van 7 augustus 2013 (Kamerstuk 19637, nr. 1874)

Een andere reden voor de duidelijkere scheiding tussen eerste aanvraag en nareis was dat er geen internationale vergelijking mogelijk was. Andere EU-landen telden de nareizigers niet mee. Daardoor was het niet goed mogelijk om de asielaanvragen en beslissingen van Nederland met andere EU-landen te vergelijken. Met de nieuwe cijfers is internationale vergelijking wel mogelijk. Als gevolg hiervan zijn de oude en de nieuwe cijfers niet langer vergelijkbaar. De nieuwe manier van tellen is met terugwerkende kracht ook voor 2013 en 2014 doorgevoerd in IND Asylum Trends en Eurostat (zowel voor asielaanvragen als beslissingen). Voor eerdere jaren moet dit nog gebeuren, zodat kloppende lange reeksen te maken zijn met goed vergelijkbare cijfers.

Het is derhalve op dit moment nog niet mogelijk is om op basis van ervaringen uit het verleden prognoses te maken voor het aantal nareizigers in de toekomst en het toekenningspercentage. Vóór 2006 kan overigens geen onderscheid worden gemaakt tussen eerste asielaanvragen en vervolgaanvragen, omdat deze niet afzonderlijk werden geregistreerd.

Efficiënt huisvesten van nareizigers

Volgens het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens (EVRM) heeft ieder mens recht op een gezinsleven. Dit betekent dus dat iedere vluchteling die naar Nederland komt het recht heeft om zijn/haar directe familie (eerstegraads bloedverwanten) naar Nederland te halen. De statushouder moet binnen drie maanden na het verkrijgen van een verblijfsvergunning de aanvraag tot gezinshereniging doen, anders gaat de inkomenseis gelden. Het vervoer, waaronder vliegtickets, zijn voor eigen rekening van de statushouder.

Bij het huisvesten van een statushouder is het voor gemeenten van belang te weten dat iemand zijn/haar gezin nog laat overkomen. Zo kunnen deze personen bijvoorbeeld vast in een eengezinswoning worden geplaatst als in de verwachting ligt dat het gezin snel over komt. Om dezelfde reden is het van belang dat juist nareizigers snel door de procedure lopen en goed worden ingeschreven in het BRP. Voor hen is immers vaak al een woning beschikbaar en zij kunnen daarna snel gehuisvest worden. Op deze manier komen er snel plekken vrij. Meer informatie hierover vindt u bij het platform Opnieuw Thuis. (www.opnieuwthuis.nl)

1.1.c Nederland in internationaal perspectief

Eerste asielaanvragen in verhouding tot oppervlakte, inwonertal en Bruto Nationaal Product (BNP)

Volgende tabel laat het aantal eerste asielaanvragen in een land zien in relatie tot landoppervlakte, inwonertal en BNP. Dit geeft een beter beeld van de impact van asielzoekers op een land dan het enkele aantal asielaanvragen. Over de eerste helft van 2015 kreeg Nederland 2% van het totale aantal asielaanvragen in de EU. Op basis van landoppervlakte, inwonertal en BNP is dat in vergelijking tot andere EU landen niet bovengemiddeld. Tegenover 2% van de asielaanvragen, stonden 1% van de landoppervlakte, 3% van het aantal inwoners en 4% van het BNP. Het Nederlandse aandeel is daarmee zeker niet bovengemiddeld. De tabel laat ook enkele verrassingen te zien. Het bekritiseerde Hongarije krijgt 16% van de asielaanvragen en Portugal afgerond 0%.

	Rang	Land van asiel	Aantal aanvragen	% Aandeel in EU	Landoppervlak (km2)	% Aandeel in EU	Inwoners (mijoenen)	% Aandeel in EU	Bruto Nationaal product	% Aandeel in EU
EU	1	Duitsland	154.105	39%	357.134	8%	80,8	16%	2.624	20%
	2	Hongarije	65.480	16%	93.023	2%	9,9	2%	170	1%
	3	Italië	30.140	8%	301.339	7%	60,8	12%	1.541	12%
	4	Frankrijk	29.450	7%	543.966	12%	65,8	13%	1.830	14%
	5	Oostenrijk	27.110	7%	83.880	2%	8,5	2%	281	2%
	6	Zweden	25.745	6%	438.575	10%	9,6	2%	281	2%
	7	Verenigd Koninkrijk	14.920	4%	248.530	6%	64,3	13%	1.742	13%
	8	Nederland	8.695	2%	41.542	1%	16,8	3%	548	4%
	9	België	8.510	2%	30.526	1%	11,2	2%	339	3%
	10	Bulgarije	7.240	2%	110.898	3%	7,2	1%	87	1%
	11	Spanje	6.585	2%	498.511	11%	46,5	9%	1.125	9%
	12	Griekenland	5.470	1%	131.958	3%	10,9	2%	213	2%
	13	Denemarken	4.010	1%	42.895	1%	5,6	1%	180	1%
	14	Polen	3.205	1%	312.679	7%	38,0	8%	673	5%
	15	Finland	2.565	1%	338.433	8%	5,5	1%	156	1%
	16	Ierland	1.480	0%	69.798	2%	4,6	1%	149	1%
	17	Cyprus	830	0%	9.251	0%	0,9	0%	19	0%
	18	Malta	725	0%	316	0%	0,4	0%	10	0%
	19	Roemenië	710	0%	238.394	5%	19,9	4%	278	2%
	20	Tsjechië	635	0%	78.865	2%	10,5	2%	216	2%
	21	Luxemburg	515	0%	2.586	0%	0,5	0%	37	0%
	22	Portugal	130	0%	89.089	2%	10,4	2%	203	2%
	23	Letland	150	0%	64.562	1%	2,0	0%	35	0%
	24	Estland	115	0%	45.227	1%	1,3	0%	25	0%
	25	Litouwen	105	0%	65.300	1%	2,9	1%	56	0%
	26	Slovenië	85	0%	49.037	1%	5,4	1%	106	1%
	27	Slowakije	80	0%	49.037	1%	5,4	1%	106	1%
	28	Kroatië	60	0%	87.661	2%	4,2	1%	66	1%
EU-Totaal			399.150	100%	4.394.247	100%	506,8	100%	13.068.743	100%
Niet-EU		Zwitserland	11.160	3%	41.285	1%	8,1	2%	326	2%
		Noorwegen	4.300	1%	323.779	7%	5,1	1%	250	2%
Niet EU-totaal			15.460	4%	365.064	8%	13,2	3%	575.674	4%

Bron: IND, *Asielrends, september 2015.*

Europa en toekomstige migratiestromen

De EU streeft naar gelijke behandeling van asielzoekers in alle landen van de EU. Het Europese onderzoeksbureau voor Asielzaken, EASO, heeft als hoofdtaak de EU-lidstaten daarbij te helpen. Het bureau biedt de lidstaten ondersteuning bij het opzetten van een asielsysteem en bij het harmoniseren van het asielbeleid van alle lidstaten. Ook informeert het bureau de lidstaten over landen van herkomst en te verwachten toekomstige migratiestromen.

In 2015 zijn op vele plaatsen in de wereld conflicten waarvan niet te zeggen is wanneer deze tot een einde komen. De crises in Syrië, Irak, Oekraïne, Afghanistan, Eritrea leiden tot migratiestromen die qua aantallen niet goed te voorspellen zijn. De meeste mensen blijven in de regio in de hoop binnen niet al te lange tijd weer naar huis te kunnen. Alleen bij langdurige conflicten wordt toch besloten naar een veilig land te vluchten om kinderen een toekomst te bieden. De enorme stroom vluchtelingen vanuit o.a. Syrië naar Griekenland en Italië is daarvan het gevolg.

De EU heeft na moeizame onderhandelingen besloten tot een herverdeling over de lidstaten van 160.000 asielzoekers die asiel hebben aangevraagd in hun land van aankomst, Italië en Griekenland. Nederland gaat 9.000 asielzoekers opnemen. In 2016 komen om te beginnen 3.900 asielzoekers naar Nederland. De stijging van het aantal asielzoekers zal ook in 2016 doorzetten. De EU bereidt harmonisatie voor, Nederland is bereid 9.000 extra asielzoekers op te nemen en de gemeenten zetten zich in om voor alle vluchtelingen een geschikt onderkomen te realiseren. Historisch gezien keert 75% van de vluchtelingen niet terug naar het land van herkomst. Het Rijk en de gemeenten zetten in op snelle integratie, waarmee de kans van slagen groter is evenals de kans op een baan.

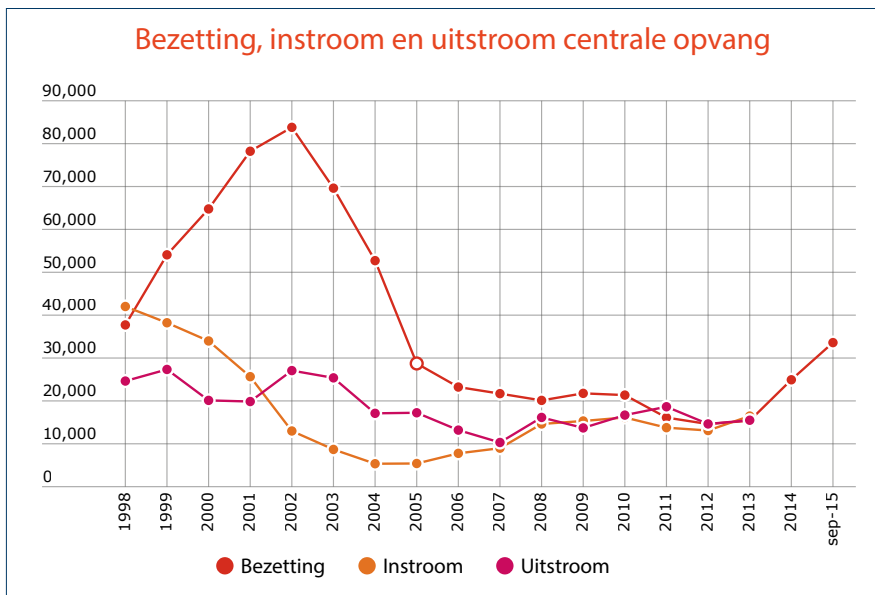
1.2. Opvang vluchtelingen

1.2.a Opvang COA en crisishulpopvang

Hogere bezettingsgraad in opvangcentra COA

Gedurende de behandeling van de asielaanvraag heeft de asielzoeker recht op opvang. Het COA verzorgt deze opvang. De duur van de opvang is gekoppeld aan de duur van de behandeling van de asielaanvraag, waardoor de bezetting ook afhankelijk is van de duur van de afhandeling van de asielaanvraag. De duur van de opvang en daarmee ook de bezetting hangen daarnaast ook af van de mogelijkheden om vergunninghouders uit te plaatsen naar gemeenten.

Volgende grafiek toont aan dat na een sterke afname van het aantal asielzoekers in het begin van deze eeuw, er vanaf 2012 weer een stijgende lijn is te zien.

Bron: Website Vluchtelingenwerk, geraadpleegd op 11 november 2015

Ook in de afgelopen jaren is de uitstroom uit de opvang achtergebleven bij de verhoogde instroom. De bezetting van de opvang is dan ook toegenomen. Onderstaande tabel toont naast deze ontwikkeling ook het aandeel van de alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV's) in de opvang.

	Ontvangen in opvang	Uitgestroomd uit opvang	Bezetting opvang	Waarvan AMV's
2013	16.470	15.490	15.390	410
2014	29.820	20.280	24.850	1.040
% Verschil	↑81%	↑31%	↑61%	↑153%

Bron: COA; peildatum 1 januari 2014 en 2015

Vanaf begin 2015 is het COA begonnen met uitbreiding van de opvanglocaties. Er is een groot aantal nieuwe locaties verworven en de capaciteit van de bestaande locaties is vergroot. Dit betreft 27 locaties, een uitbreiding van 11.700 plaatsen. Daarnaast heeft het COA in 2015 een aantal locaties (deels) moeten sluiten als gevolg van aflopende bestuursovereenkomsten die niet verlengd konden worden. Dit heeft geleid tot een verlies van 1.500 plaatsen. Per saldo is er dus sprake van een uitbreiding van 10.200 plaatsen. Dit aantal is echter onvoldoende om de hoge instroom en de achterblijvende uitstroom van vergunninghouders op te vangen, vandaar dat een beroep wordt gedaan op gemeenten voor crisisnoodopvang. Overigens worden gemeenten ook gevraagd locaties aan te wijzen voor noodopvang en reguliere opvang.

Meer informatie: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2015/10/13/tk-vkc-verzoek-opvang-capaciteit-en-maatregelen>

Locaties opvangcentra COA

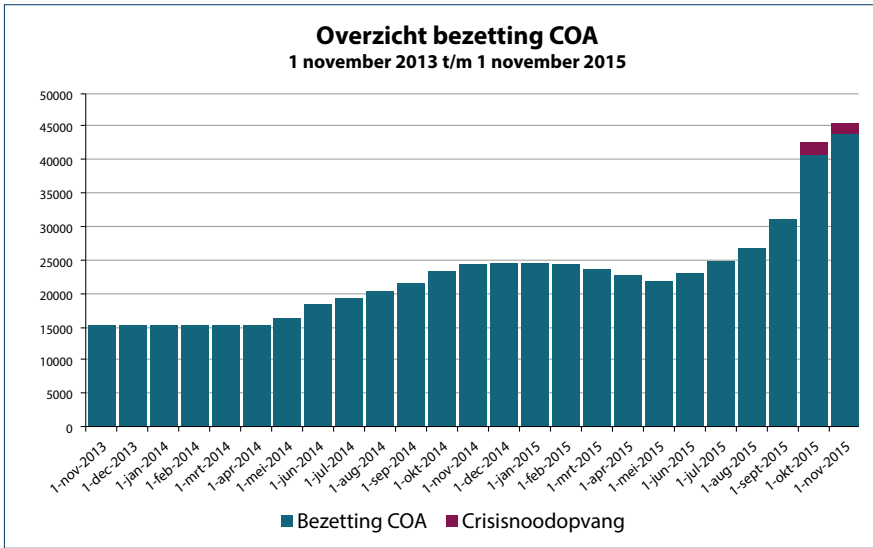
Op de website van COA (<https://www.coa.nl/nl/opvanglocaties>) staan nu 82 plaatsen met een opvangcentrum. Het gaat om zowel noodopvang als reguliere opvang.

Bron: Website COA, geraadpleegd op 11 november 2015.

Bezettingsgraad COA oktober 2013 - oktober 2015

Er zijn in ieder geval 37 gemeentes die een AZC herbergen dat al minimaal twee jaar in gebruik is en dus is aan te merken als (semi-) permanent opvangcentrum. In november 2015 verblijven bijna 45.000 asielzoekers in de opvang, waaronder ongeveer 16.000 statushouders die wachten op toewijzing van een woning door de gemeente. In volgende grafiek is in de laatste kolom de crisisopvang door gemeenten apart weergegeven.

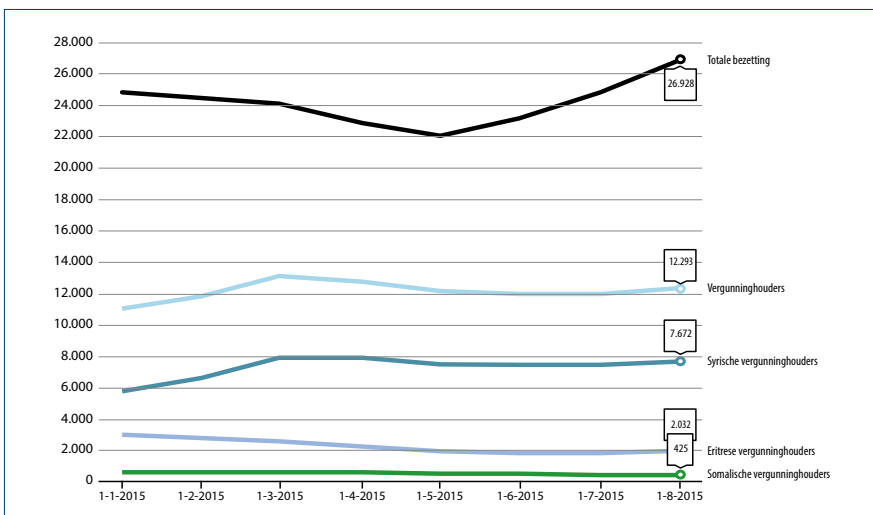

Bron: Website COA, geraadpleegd op 11 november 2015.

1.2.b Vluchtelingen in opvang naar land van herkomst en leeftijd

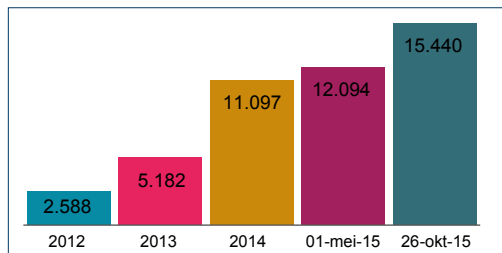
Vluchtelingen in opvang naar status

Uit de onderstaande grafiek blijkt dat er per 1 augustus 2015 ruim 12.000 vergunninghouders in de opvang zaten. De aanwezigheid van deze groep blokkeert de instroom van nieuwe asielzoekers. Inmiddels zijn er in november 2015 bijna 4.000 vergunninghouders bijgekomen. Het totaal staat nu op 15.897 vergunninghouders in de opvang.

Bron: www.opnieuwthuis.nl/het-platform

De bezetting van vergunninghouders in de opvang vertoont sinds 2012 al een sterk stijgende lijn.

Bron: COA, COA in vogelvlucht, november 2015

Vluchtelingen in opvang naar land van herkomst

Onderstaande tabel toont de top 5 van asielzoekers naar land van herkomst.

Bezetting centrale opvang op 9 november 2015.

Syrië	21.592	48%
Eritrea	4.679	10%
Ethiopië	3.324	7%
Irak	2.938	7%
Afghanistan	1.847	4%
Overig	10.249	23%
Totaal	44.629	100%

Bron: Website COA, geraadpleegd op 11 november 2015.

Ook het aantal minderjarige vreemdelingen en hun land van herkomst zijn bekend. Opvallend is dat niet Syrië maar Eritrea hier op de eerste plaats staat.

Bezetting alleenstaande minderjarige vreemdelingen op 9 november 2015.

Eritrea	1.376	42%
Syrië	1.341	41%
Afghanistan	235	7%
Irak	76	2%
Ethiopië	28	1%
Overig	222	7%
Totaal	3.278	100%

Bron: Website COA, geraadpleegd op 11 november 2015

Vluchtelingen in opvang naar leeftijd en geslacht

De uitsplitsing naar leeftijd en geslacht laat zien dat er ruim twee keer zoveel mannen als vrouwen zijn en dat ongeveer 30% in de leeftijdsgroep 18 t/m 29 jaar valt. Uit deze gegevens is echter niet af te leiden hoeveel gezinnen er in de opvang zitten en welke samenstelling deze gezinnen hebben. In het algemeen

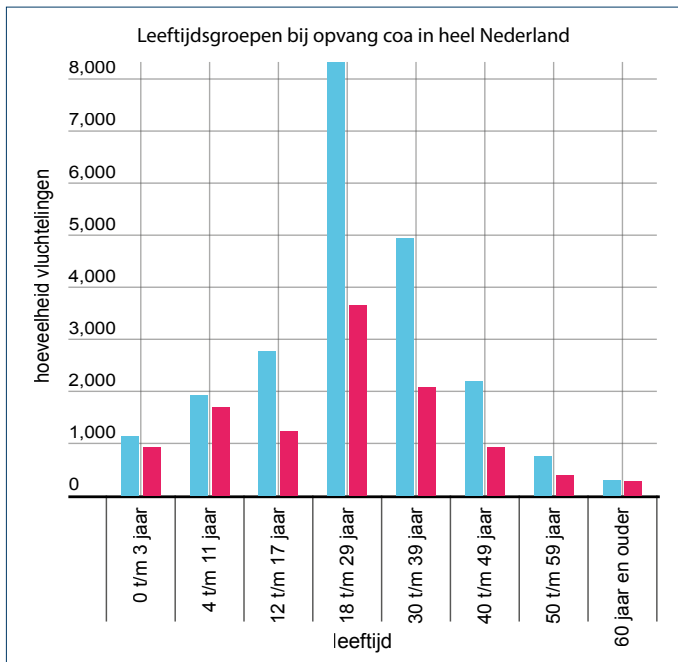
kan worden gesteld dat ongeveer een derde van de vluchtelingen in de opvang uit kinderen onder de 18 jaar bestaat.

Bezetting centrale opvang naar leeftijdsgroep op 9 november 2015

Leeftijdsgroep	Mannelijk	Vrouwelijk	Totaal
0 t/m 3 jaar	1.361	1.166	2.527
4 t/m 11 jaar	2.491	2.065	4.556
12 t/m 17 jaar	3.947	1.591	5.538
18 t/m 29 jaar	11.640	4.616	16.256
30 t/m 39 jaar	6.590	2.538	9.128
40 t/m 49 jaar	3.053	1.195	4.248
50 t/m 59 jaar	1.079	540	1.619
60 jaar en ouder	406	351	757
Totaal	30.567	14.062	44.629

Bron: Website COA, geraadpleegd op 11 november 2015

Volgende grafiek visualiseert dat zich in de opvang meer mannen dan vrouwen bevinden en dat de leeftijdscategorieën 18-29 en 30-39 jaar relatief zijn oververtegenwoordigd. Wat de toekomst betreft geeft dit echter een vertekend beeld omdat het bij eerste asielaanvragen relatief vaak om jonge mannen gaat en er in het kader van gezinshereniging in de komende periode nog nareizigers zullen komen.

Bron: COA maandrapportage september 2015.

1.2.c Vormen van opvang

Onderscheid tussen de verschillende vormen van opvang

Bij de opvang van vluchtelingen is er het volgende onderscheid:

- *Crisisnoodopvang*: Hierbij gaat het om locaties, zoals sporthallen, die ook voor incidenten, rampen of crisis worden gebruikt door bevolkingszorg. Deze opvang is in beginsel bedoeld voor 72 uur, waarna asielzoekers kunnen doorstromen naar de andere vormen van opvang. Ook komt het voor dat aan gemeenten wordt gevraagd de periode van 72 uur te verlengen, totdat er een nieuwe plek is gevonden voor de betreffende groep. Soms volgt er na 72 uur een volgende groep, die dan ook voor 72 uur wordt opgevangen. De gemeente is verantwoordelijk voor de inrichting van - en de dagelijkse gang van zaken rondom de crisisnoodopvang. COA is systeemverantwoordelijk.
- *Noodopvang*: Bij de noodopvang betreft het sobere opvanglocaties met veelal minder voorzieningen die, bij voorkeur, zes tot twaalf maanden opvang kunnen bieden aan grote groepen asielzoekers. Hierbij valt te denken aan hallen (zoals in Goes of Zwolle), locaties voor paviljoens (Heumensoord 3.000 plaatsen, Zaandam 500 plaatsen), voormalige penitentiaire inrichtingen (Alphen aan de Rijn 1.100 plaatsen, de Koepel in Haarlem 400 plaatsen), etc. Bij voorkeur gaat het om locaties in de directe nabijheid van een potentiële tijdelijke of reguliere opvanglocatie.
- *Reguliere opvang (azc)*: In de regulier opvang gaat het om een asielzoekerscentrum (azc) dat door het COA wordt geëxploiteerd voor een termijn vanaf twee jaar met een opvangcapaciteit tot 1.500+ personen. Het kan gaan om langdurige opvanglocaties (tot 30 jaar) en tijdelijke opvanglocaties (tot 5 jaar). Er wordt hard gewerkt om nieuwe azc's op te zetten. De mogelijkheid wordt onderzocht om flexibel om te gaan met aantallen. Een groep boven de 500 kan, bijvoorbeeld verdeeld worden over kleinere vestigingen van in ieder geval 100 mensen, als onderdeel van een grote vestiging (het satellietmodel). Incidenteel worden ook recreatieparken, of vergelijkbare accommodaties benut. De exploitatie wordt deels door de verhurende eigenaar gevoerd (voor circa 300 - 800 of meer personen). Het COA opent pas een locatie, nadat het gemeentebestuur hier mee heeft ingestemd en er onderlinge afspraken zijn gemaakt. Bestuurlijke instemming is essentieel voor het creëren van draagvlak voor een asielopvanglocatie. Het COA faciliteert de gemeente met informatie en ervaring opgedaan bij andere trajecten. Er is nog nimmer een opvanglocatie afgedwongen via de rechterlijke weg, maar altijd op basis van een professionele bestuurlijke samenwerking.
- *Opvang vergunninghouders*: De opvang van vergunninghouders is een verantwoordelijkheid van de gemeenten. Na een tijdelijk verblijf in de reguliere opvang verhuist men naar huisvesting in de gemeente. Op dit moment bevinden

zich ongeveer 16.000 vergunninghouders in de reguliere opvang.

Huidige capaciteit opvang

Het aantal asielzoekers in de crisisopvang wisselt sterk per dag. Sinds eind september 2015 zijn landelijk steeds rond de 1.500 asielzoekers in crisisopvanglocaties opgevangen. Begin november 2015 zijn er 60 asielzoekerscentra met een totale capaciteit van 31.500 en 35 locaties met noodopvang met een totale capaciteit van 13.000.

Bron: "De asielinstroom in Nederland, facts & figures, ministerie BZK, 19 november 2015.

Doorlooptijd IND procedure

De doorlooptijd vanaf het indienen van de asielaanvraag tot aan de beslissing op die aanvraag, bedraagt in november 2015 bijna een half jaar. Hoewel de IND extra capaciteit inzet, zal de doorlooptijd in de komende periode naar verwachting oplopen als gevolg van het grote aantal asielaanvragen. De wachttijd betreft met name de periode tussen de aanmelding en het eerste gehoor. Zodra het eerste gehoor plaatsvindt, wordt in veel gevallen binnen 8 dagen een beslissing op de asielaanvraag genomen. De IND is gehouden aan een wettelijke beslistermijn van 6 maanden. De beslistermijn kan met maximaal 9 maanden worden verlengd, indien voor de beoordeling van de aanvraag meer advies of onderzoek nodig is. Meer informatie: <https://ind.nl/particulier/asiel/Paginas/Vragen-en-antwoorden-verhoogde-asielinstroom.aspx>

1.3 Voorzieningen voor vluchtelingen

1.3.a Kwaliteit huisvesting

Gemeenten moesten in de eerste helft van 2015 ongeveer 14.000 vergunninghouders huisvesten, ruim het dubbele van de taakstelling in de eerste helft van 2014. Meer dan 11.000 vergunninghouders kregen een huis toegewezen in de gemeente. Bijna altijd was dat een corporatiewoning. Om de grote druk op het aantal vrijkomende sociale huurwoningen te verkleinen kondigde minister Blok in oktober 2015 een versoberde huisvestingsvoorziening aan.

Meer informatie: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2015/10/02/kamerbrief-over-huisvesting-vergunninghouders>

1.3.b Scholing en onderwijs

Verantwoordelijkheden van gemeenten

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de huisvesting van een onderwijsvoorziening en voor leerlingenvervoer, wanneer kinderen met een status verblijven in de gemeente en onder de gemeentelijke verordening voor leerlingenvervoer vallen. Voor huisvesting in het primair onderwijs kan gebruik worden gemaakt van de

Regeling onderwijshuisvestingsbudgetten asielzoekers (OHBA). Voor huisvesting in het voortgezet onderwijs zorgt de gemeente voor huisvesting. Gekeken wordt welke in welke financiële bijdrage kan worden voorzien naar aanleiding van de verhoogde instroom.

Het gaat in totaal om ruim 12.500 leerlingen. Onderstaande tabel geeft de spreiding weer per type onderwijs.

Groep in onderwijsleeftijd

Leeftijdsgroep	Totaal
Voorschool	2.527
PO	4.556
VO	5.538

Bron: COA, geraadpleegd op 9 november 2015

Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het verzorgen van onderwijs. Dit onderscheid in verantwoordelijkheden is van belang als het gaat om de diverse regelingen die relevant zijn voor de bekostiging van onderwijszaken.

Meer informatie: https://www.coa.nl/sites/www.coa.nl/files/paginas/media/bestanden/informatiedocument_onderwijs_voor_gemeenten_bij_vestiging_opvanglocatie.pdf

1.3.c Zorg

Reguliere gezondheidszorg

Asielzoekers die in opvanglocaties van het COA verblijven hebben toegang tot zorg. Dat is vastgelegd in de Regeling Zorg Asielzoekers (RZA). Een bezoek aan de huisarts, het ziekenhuis en de verloskundige worden onder andere via deze regeling vergoed. Gezien hun financiële positie hebben asielzoekers geen eigen bijdrage of eigen risico.

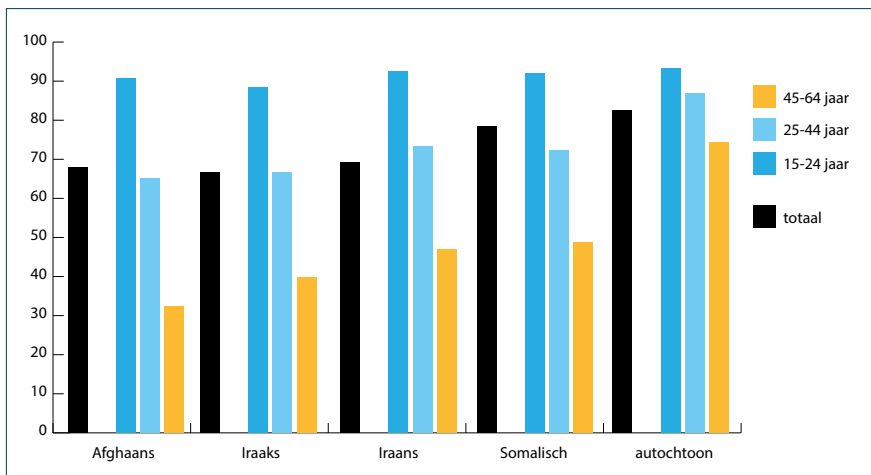
Het COA is verantwoordelijk voor de gezondheidszorg aan asielzoekers. Sinds 2009 voert zorgverzekeraar Menzis de RZA uit, in opdracht van het COA. Alle asielzoekers krijgen na registratie een zorgpas toegestuurd, met een COA zorgnummer. Hiermee kan worden aangetoond dat de RZA-regeling van toepassing is en dat zorg onder RZA voorwaarden wordt vergoed.

Wanneer asielzoekers een verblijfsvergunning krijgen en in de gemeente wonen, hebben ze recht op reguliere zorg. Illegalen en uitgeprocedeerde asielzoekers hebben slechts zeer beperkt recht op zorg. Deze groep heeft geen zorgpas en valt niet onder de RZA-regeling. Alleen als er sprake is van acute, hoognodige zorg wordt zorg geboden.

Publieke gezondheidszorg

Op het terrein van de publieke gezondheidszorg dragen gemeenten verantwoordelijkheden, die in de Wet Publieke Gezondheidszorg (Wpg) zijn vastgelegd. Voor asielzoekers geldt dat COA de komende jaren deze verantwoordelijkheid draagt. De Vereniging voor publieke gezondheid en veiligheid in Nederland (GGD GHOR Nederland) heeft namelijk voor de uitvoering van de publieke zorg voor asielzoekers (pga) een contract met het COA gesloten. Onder dit contract vallen onder andere de TBC screening en de uitvoering van de Jeugdgezondheidszorg (inclusief vaccinaties). Zodra asielzoekers een status hebben en zich in een gemeente hebben gevestigd vallen zij onder de verantwoordelijkheid van de gemeente, via de wet publieke gezondheid.

Preventie is een belangrijk onderdeel van publieke gezondheidszorg. Kennis hebben van de gezondheidsrisico's is een eerste stap. Voorbeelden van risico's voor de gezondheid zijn: onzekere situatie in de asielprocedure, invloed van traumatische gebeurtenissen (PTSS), onbekendheid met het Nederlandse zorgsysteem, hogere kans op diabetes en gebrek aan voorlichting over seksuele gezondheid. Onderstaande grafiek laat zien hoe vluchtelingen van diverse etnische afkomst hun gezondheid ervaren. Een goede gezondheid heeft invloed op aspecten van integratie, zoals participatie en de kansen op werk.

Bron: SCP, Survey Integratie Nieuwe Groepen, 2009

1.4 Openbare orde, veiligheid en draagvlak

Geen verband tussen vestiging azc en criminaliteit of woonbeleving

Analyses op basis van gegevens uit [waarsstaatjegemeente.nl](http://www.waarsstaatjegemeente.nl) (Wsjg) geen relevante verschillen zien in criminaliteitscijfers en de beleving van de buurt tussen gemeentes met een azc en gemeenten zonder een AZC. Het ontbreken van bewijs voor een verband tussen de aanwezigheid van een AZC en de omvang van criminaliteit of waardering woonbeleving wordt in andere studies bevestigd.

Onderzoek van de NOS naar de (on)veiligheid rond AZC'S laat zien dat er in eerste instantie ongerustheid is bij inwoners als er in hun gemeente een AZC komt. Deze onrust verdwijnt als blijkt dat er geen sprake is van verhoogde criminaliteit. Een gemeentelijke vertegenwoordiger gaf aan: "een gemiddelde wijk met 600 personen geeft meer problemen"

Meer informatie: <http://nos.nl/artikel/2063502-hoe-on-veilig-is-het-rondom-een-azc.html>

Bron: Website NPO 16 oktober 2015 "Hoe (on)veilig is het rond een AZC"

Geen zware criminaliteit, lichte criminaliteit vooral binnen AZC

Asielzoekers zijn iets vaker betrokken bij criminele activiteiten dan autochtonen, maar minder vaak dan andere allochtone groepen. Voorts vindt het overgrote deel van de criminaliteit plaats in het asielzoekerscentrum en niet daarbuiten. Dat was na jaren van discussie in 2006 de conclusie van een landelijk onderzoek in opdracht van het kabinet-Balkenende.

Meer informatie: <http://www.arjenleerkes.nl/Asielmigratie%20en%20Criminaliteit.pdf>

De onderzoekers schreven de uitkomsten toe aan de spanningen die het samenleven op een klein terrein met zich meebrengt. De slachtoffers waren vrijwel altijd mede-asielzoekers en niet bijvoorbeeld omwonenden. Buiten de hekken van het terrein was soms sprake van winkeldiefstal of zwartrijden.

Maar dit leidde niet tot grotere onveiligheid rondom een asielzoekerscentrum. Zware criminaliteit werd nergens aangetroffen.

Toen in 2013 het AZC in Breda werd geopend, waren er veel zorgen over de veiligheid. De politie, de gemeente en beveiligingsbedrijf Trigion hebben daarom extra controles uitgevoerd, vermeldt de Rapportage Omgevingsmeting. Na verloop van tijd zijn deze extra controles afgebouwd, omdat ze niet nodig bleken te zijn. Van de ondervraagde mensen was niemand slachtoffer geworden van problemen die direct te wijten waren aan het AZC.

Meer informatie: http://www.breda.nl/data/files/artikelen/rapportage_omgevingsmeting_asielzoekerscentrum_situatieschets_na_7_maanden_definitief_21072015.pdf

Bron: Gemeente Breda, *Omgevingsmeting AZC: situatieschets na 7 maanden, 2015*

2 Vertrek en illegaliteit

Aantal onrechtmatig in Nederland verblijvende vreemdelingen daalt

De populatie illegaal in Nederland verblijvende vreemdelingen in de periode 1 juli 2012 tot en met 30 juni 2013 wordt geschat op 35.530. Voor het jaar 2009 bedroeg de schatting nog 41.835. De afname van het aantal geschatte illegalen zet zich daarmee voort. Het slinkend aantal illegaal verblijvende Europeanen is voor een belangrijk deel verantwoordelijk voor deze afname. Deze ontwikkeling hangt samen met de uitbreiding van het aantal landen dat lid is van de EU. Bovendien neemt ook het aantal illegaal verblijvende vreemdelingen uit landen buiten de EU af.

Er is slechts een beperkt zicht op zowel het aantoonbaar vertrek als het aantoonbaar onrechtmatig verblijf van vreemdelingen. In 2013 en 2014 zijn in beide jaren ruim 8.500 vreemdelingen aantoonbaar uit Nederland vertrokken. In de helft van de gevallen was sprake van een gedwongen vertrek. Van ruim 6.000 derdelanders is de illegale aanwezigheid daadwerkelijk vastgesteld. In 2014 waren er volgens het CBS bijna 34.000 derdelanders met een verplichting tot vertrek.

Ook voor de gemeenten is de omvang van illegaliteit ongrijpbaar. De gevolgen van illegaliteit zijn echter vaak wel concreet. Enerzijds veroorzaken zwervende en illegaal wonende vreemdelingen regelmatig overlast in de publieke ruimte en zijn zij soms betrokken bij criminaliteit. Anderzijds hebben ook deze vreemdelingen, zeker als het gaat om gezinnen met kinderen, voorzieningen nodig. Met de “bed, bad, brood” regeling willen gemeenten in eerste levensbehoeften voorzien.

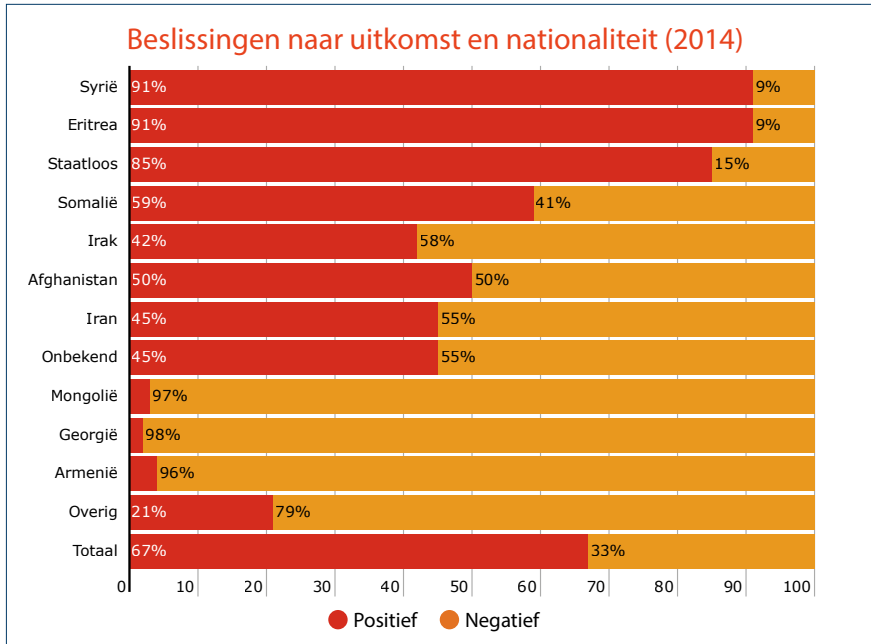
In dit hoofdstuk komt achtereenvolgens aan bod:

- 1 Afgewezen asielverzoeken
- 2 Vertrek afgewezen asielzoekers
- 3 Illegaliteit

2.1 Afgewezen asiolverzoeken

Beslissingen op asielaanvragen naar uitkomst en nationaliteit

Onderstaande tabel geeft over het jaar 2014 per nationaliteit aan op welk percentage van de asielaanvragen een positieve dan wel negatieve beslissing is genomen. Asielaanvragen van Syrische, Eritrese en stateloze vluchtelingen werden het vaakst gehonoreerd.

Bron: Vluchtelingenwerk, geraadpleegd op 2 november 2015.

Absolute aantallen positieve en negatieve beslissingen op asielaanvragen

De volgende tabel brengt naast de uitkomst van de beslissing per nationaliteit ook de absolute aantallen in beeld. Wat de positieve beslissingen betreft vormen de Syrische asielzoekers de grootste groep. Zij worden op enige afstand gevolgd door Eritrese asielzoekers. Samen vormen de Syrische, Eritrese en statenloze asielzoekers 83% van het totale aantal positieve beslissingen.

Beslissingen in eerste aanleg naar nationaliteit (Nederland 2014)

	Aantal beslissingen	Aandeel beslissingen	Toegewezen	Afgewezen	Toegewezen	Afgewezen
Syrië	5,955	31,7%	5,440	515	91%	9%
Eritrea	3,845	20,4%	3,490	355	91%	9%
Staatloos	1,605	8,5%	1,365	240	85%	15%
Afghanistan	830	4,4%	415	415	50%	50%
Irak	775	4,1%	325	450	42%	58%
Iran	580	3,1%	260	320	45%	55%
Somalie	570	3,0%	335	235	59%	41%
Onbekend	410	2,2%	185	225	45%	55%
Mongolië	305	1,6%	10	295	3%	97%
Georgië	285	1,5%	5	280	2%	98%
Armenië	245	1,3%	10	235	4%	96%
Nigeria	200	1,1%	45	155	23%	78%
Rusland	175	0,9%	30	145	17%	83%
Oeganda	165	0,9%	80	85	49%	52%
Oekraïne	160	0,9%	5	155	3%	97%
Libië	160	0,9%	15	145	9%	91%
Pakistan	155	0,8%	40	115	26%	74%
Soedan	145	0,8%	40	105	28%	72%
Egypte	140	0,7%	25	115	18%	82%
Servië	135	0,7%	0	135	0%	100%
Guinee	130	0,7%	55	75	42%	58%
China	120	0,6%	55	65	46%	54%
Sri Lanka	120	0,6%	30	90	25%	75%
Ethiopië	115	0,6%	35	80	30%	70%
Sierra Leone	115	0,6%	35	80	30%	70%
Congo	105	0,6%	20	85	19%	81%
Macedonië	100	0,5%	0	100	0%	100%
Bosnië-H.	95	0,5%	0	95	0%	100%
Overig	1,070	5,7%	200	870	19%	81%
Totaal	18,810	100,0%	12,550	6,260	67%	33%

Bron: Eurostat - nieuwe telling, excl. nareis/gezinshereniging

2.2 Vertrek afgewezen asielzoekers

Aantal vertrokken vreemdelingen en vormen van vertrek

Er zijn verschillende vormen van vertrek:

- Zelfstandig vertrek zonder toezicht (niet-aanbaar vertrek). Bij controle is geconstateerd dat een vreemdeling niet meer aanwezig is op het laatste bekende adres, maar vertrek is niet aangetoond. De vreemdeling is met onbekende bestemming vertrokken (MOB). Ruim een kwart van deze groep bestaat uit Irakezen, Somaliërs, Afghanen, Syriërs en Iraniërs
- Zelfstandig vertrek onder toezicht (aanbaar vertrek) is een georganiseerd vertrek van een vreemdeling (bijvoorbeeld met hulp van IOM)
- Gedwongen vertrek (aanbaar vertrek). Het vertrek van een niet meer rechtmatig in Nederland verblijvende vreemdeling door de Vreemdelingenpolitie. Onder aanbaar vertrek vallen vaker reguliere migranten (Chinezen, Surinamers, Turken).

Volgende tabel beschrijft het "ketenbreed" vertrek naar vorm van vertrek. Keten-

breed betreft het totaal aantal geregistreerde vertrokken vreemdelingen. Deze uitstroom bestaat onder meer uit de afgehandelde vertrekzaken door de DT&V, vreemdelingen die met hulp van IOM vertrekken zonder dat ze bij de DT&V zijn geregistreerd en vreemdelingen die na een weigering aan de grens of nadat ze zijn aangetroffen in het kader van vreemdelingtoezicht Nederland direct verlaten.

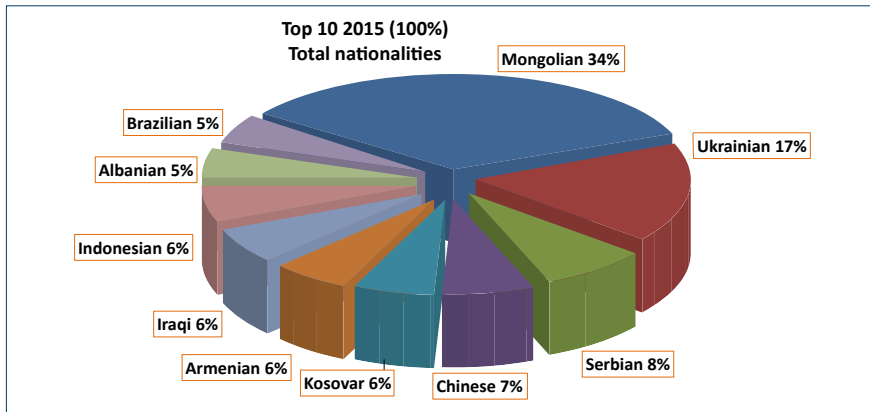
	Aantoonbaar			Zelfstandig zonder toezicht
	Totaal	Waarvan zelfstandig	Waarvan gedwongen	
2013	8.530	3.660	4.870	7.240
2014	8.510	4.110	4.400	7.440
% Verschil	0%	↑12%	↓10%	↑3%

Bron: Vreemdelingenketen, 2014

Vrijwillige terugkeer

De Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) zet zich in voor hulp bij vrijwillige terugkeer. Op hun website <http://www.iom-nederland.nl/> is te zien welke mogelijkheden zij bieden. Het aantal vreemdelingen dat met behulp van IOM vrijwillig is teruggekeerd met hun nationaliteit is te vinden via de link: http://www.iom-nederland.nl/images/statistieken/2015/Statistics_AVRR_IOM_september_2015.xls

In volgende figuur de top 10 van nationaliteiten die met behulp van IOM vrijwillig terugkeren.

Bron: IOM, website, geraadpleegd op 11 november 2015

Verplichting tot vertrek en aantoonbaar vertrek "derdelanders"

Derdelanders zijn personen met een andere nationaliteit dan die van één van de lidstaten van de Europese Unie, Noorwegen, IJsland Liechtenstein of Zwitserland. Ook staatlozen worden tot de derdelanders gerekend. Onderstaande tabel laat in de tijd en per nationaliteit de verhouding tussen verplichting tot vertrek en aantoonbaar vertrek zien. In de periode 2008-2014 is steeds ongeveer een kwart van de derdelanders met een verplichtingen tot vertrek aantoonbaar vertrokken.

Derdelanders, verplichting tot vertrek, aantoonbaar vertrek; nationaliteit

Onderwerpen	Derdelanders; verplichting tot vertrek							Derdelanders; aantoonbaar vertrek						
	2008	2009	2010	2011	2012*	2013*	2014	2008	2009	2010	2011	2012*	2013*	2014
Perioden	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal
Totaal nationaliteit	33200	35575	29870	29500	27265	32435	33735	9350	8980	10355	9475	9635	8010	8000
Afghaans	1110	1375	1805	2120	1650	1390	1070	75	75	125	180	335	225	110
Amerikaans	640	560	415	415	605	1050	990	355	175	215	170	220	150	180
Angolees	615	490	245	235	180	375	245	185	105	90	60	60	40	70
Armeens	425	490	610	745	740	950	980	90	70	90	95	195	155	140
Azerbeidzjaans	420	275	255	270	285	455	245	40	30	30	30	35	45	25
Braziliaans	210	235	180	140	175	360	280	410	535	580	510	485	375	285
Chinees	1745	1350	980	910	1380	1690	3110	355	475	550	530	470	330	430
Colombiaans	465	335	265	235	170	215	160	75	75	70	75	105	85	80
Egyptisch	355	435	515	485	365	530	440	135	165	100	90	95	150	165
Georgisch	170	235	910	305	315	335	440	105	100	300	160	210	165	175
Ghanees	640	970	665	640	495	560	560	185	170	255	225	165	175	155
Guinees	365	450	335	350	360	400	395	75	45	50	30	75	60	50
Hondurees	5	5	5	5	5	10	5	10	50	125	215	340	230	160
Indiaas	470	440	440	390	1080	1550	1785	170	135	130	115	125	165	170
Indonesisch	460	360	245	200	250	345	305	150	190	275	230	140	120	145
Iraaks	2165	3915	2830	2500	1415	1690	1380	480	685	670	995	515	330	200
Libisch	40	60	135	80	205	245	380	25	30	45	45	45	75	115
Malinees	15	15	30	25	30	70	30	10	10	20	30	20	30	15
Nieuw-Zeelands	45	40	35	25	25	60	75
Noord-Koreaans	5	5	10	5	5	135	60	.	5	5	.	5	.	30
Oezbeeks	40	55	35	30	40	50	45	20	15	20	15	5	20	15
Russisch	430	460	375	655	1030	860	590	200	180	190	260	455	200	175
Rwandees	75	55	35	50	30	55	45	25	15	5	10	5	10	10
Salvadoraans	5	.	.	.	5	10	10	25	50	80	120	80	90	90
Burger Servië	600	435	270	325	265	645	310	265	175	170	150	165	265	190
Sierra Leoons	775	680	400	430	445	500	505	75	55	35	25	20	25	30
Soedanees	495	425	270	275	225	260	280	55	55	45	35	55	25	70
Syrisch	240	250	195	150	110	465	835	40	50	45	20	45	110	155
Zonder/onbekend	2025	1585	1250	1320	1095	1735	1790	485	200	175	215	265	220	140

Bron: CBS, geraadpleegd op 10 november 2015.

2.3 Illegaliteit

Aantal onrechtmatig in Nederland verblijvende vreemdelingen daalt

De populatie illegaal in Nederland verblijvende vreemdelingen voor de periode van 1 juli 2012 tot en met 30 juni 2013 wordt geschat op 35.530, met een 95% betrouwbaarheidsinterval lopend van 22.881 tot 48.179. Voor het jaar 2009 bedraagt de schatting 41.835 illegaal in Nederland verblijvende vreemdelingen, met een 95% betrouwbaarheidsinterval van 20.654 tot 63.015. De afname van zowel het aantal geobserveerde als het aantal geschatte illegaal in Nederland

verblijvende vreemdelingen die eerder over de jaren 1997-2009, en versterkt sinds 2002, werd geconstateerd, zet zich voort. Het slinkend aantal illegaal verblijvende Europeanen is voor een belangrijk deel verantwoordelijk voor deze afname. Deze ontwikkeling hangt samen met de uitbreiding van het aantal landen dat lid is van de EU. Niettemin neemt ook het aantal illegaal verblijvende vreemdelingen uit landen buiten de EU af.

Meer informatie: <https://www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/2402-illegalenschattting.aspx?cp=44&cs=6796>

Bron: Van der Heiden, P.G.M., M. Cruyff, G.H.C. van Gils: Schattingen illegaal in Nederland verblijvende vreemdelingen 2012-2013, WODC, ministerie van Veiligheid en Justitie, Utrecht 2015.

Zorg voor onrechtmatig in Nederland verblijvende vreemdelingen

Deze vreemdelingen (onverzekerbare vreemdelingen) kunnen geen zorgverzekering afsluiten. Toch kan medische hulp soms nodig zijn. Deze vreemdelingen moeten dan zelf de kosten betalen. Als dat niet mogelijk is dan kan de zorgverlener een bijdrage vragen aan het Zorginstituut.

Meer informatie: <https://www.zorginstituutnederland.nl/verzekering/onverzekerbare+vreemdelingen>

Regeling "Bed-bad-brood"

Migranten zonder rechtmatig verblijf zijn uitgesloten van verstrekkingen, voorzieningen of uitkeringen. Uitzondering hierop zijn onderwijs voor minderjarigen in de leerplichtige leeftijd, de verlening van medisch noodzakelijke zorg en voorkomen van inbreuken op de volksgezondheid en rechtsbijstand. Sinds 2007 geldt een Bestuursakkoord waarin het Rijk zich verplicht tot een effectief terugkeerbeleid en gemeenten toezegden geen noodopvang te bieden. Er belandden echter nog steeds mensen op straat en in 2013 waren in Nederland ongeveer vijftig noodopvangorganisaties actief.

Het Comité voor Sociale Rechten van de Raad van Europa (ECSR) bepaalde in november 2014 dat de Nederlandse staat, onderdak, kleding en voedsel moet bieden aan uitgeprocedeerde vluchtelingen. In december 2014 oordeelde de Centrale Raad van Beroep in een voorlopige beslissing dat gemeenten verplicht zijn om nachtopvang met een bed, douche, avondmaaltijd en ontbijt te bieden. Als gevolg hiervan is de 'bed-bad-brood'-regeling tot stand gekomen, waarbij gemeenten tijdelijk een vergoeding krijgen voor de sobere opvang van uitgeprocedeerden. Ongeveer 1.500 uitgeprocedeerden zijn tot nu toe voor deze regeling in aanmerking gekomen.

De regeling is beperkt tot sobere opvang. Het betreft nachtopvang, ontbijt en een avondmaaltijd. Verdere zaken zoals dagopvang vallen hier niet onder. Ook medische kosten zullen geen onderdeel vormen van de te bepalen vergoeding. Zoals hiervoor aangegeven kan deze doelgroep op basis van al bestaande regelingen een beroep doen op de Regeling financiering zorg onverzekerbare vreemdelingen van het Zorginstituut Nederland.

Naar aanleiding van de uitspraak van het ECSR kwam op 15 april 2015 het Comité van Ministers van de Raad van Europa met een resolutie. De Nederlandse regering kreeg de opdracht Europa op de hoogte te houden van de ontwikkelingen op dit gebied en moest zelf invulling geven aan de opvang van migranten zonder verblijfsvergunning. In reactie hierop kwam het kabinet op 22 april 2015 met het zogenaamde "bed, bad, broodakkoord". In een aanvullend bestuursakkoord dienen afspraken tussen rijk en gemeenten tot stand te komen over opvanglocaties in een aantal gemeenten. De bestaande structurele noodvoorzieningen in andere gemeenten dienen te worden gesloten. De onderhandelingen over dit aanvullend bestuursakkoord zijn gaande.

3 Huisvesting en integratie vergunninghouders

De ambitieuze doelstellingen voor huisvesting en integratie

Gemeenten huisvesten meer vergunninghouders, maar niet voldoende om aan de taakstelling te voldoen. In de eerste helft van 2015 werden ruim 11.000 vergunninghouders gehuisvest. De totale taakstelling voor de tweede helft van 2015 bedraagt ruim 20.000. Dat betekent dat gemeenten in het komende half jaar gemiddeld 3.400 vergunninghouders per maand moeten huisvesten. Die ambitieuze taakstelling vraagt om doorzettingsvermogen en creativiteit. Zeker nu het draagvlak voor het benutten van sociale woningbouw onder druk staat.

Ook wat de integratie en participatie op de arbeidsmarkt betreft is er sprake van een ambitieuze doelstelling. Al is deze niet zo concreet geformuleerd zoals bij de huisvesting. Gemeenten moeten voorlopig met minder middelen dan in het verleden een grote groep statushouders succesvol laten integreren. De ervaringen in het verleden tonen aan dat dit een lange adem vergt. Zo stijgt het percentage vreemdelingen dat een betaalde baan heeft met de verblijfsduur in Nederland. Maar zelfs na een langere periode blijft dit percentage steken onder het niveau van autochtone Nederlanders. Verwacht wordt dat de nieuwe groep Syriërs relatief hoog opgeleid is. Tegelijkertijd heeft het Syrische conflict het onderwijs in Syrië sinds enkele jaren een gevoelige slag toegebracht.

In dit hoofdstuk komt achtereenvolgens aan bod:

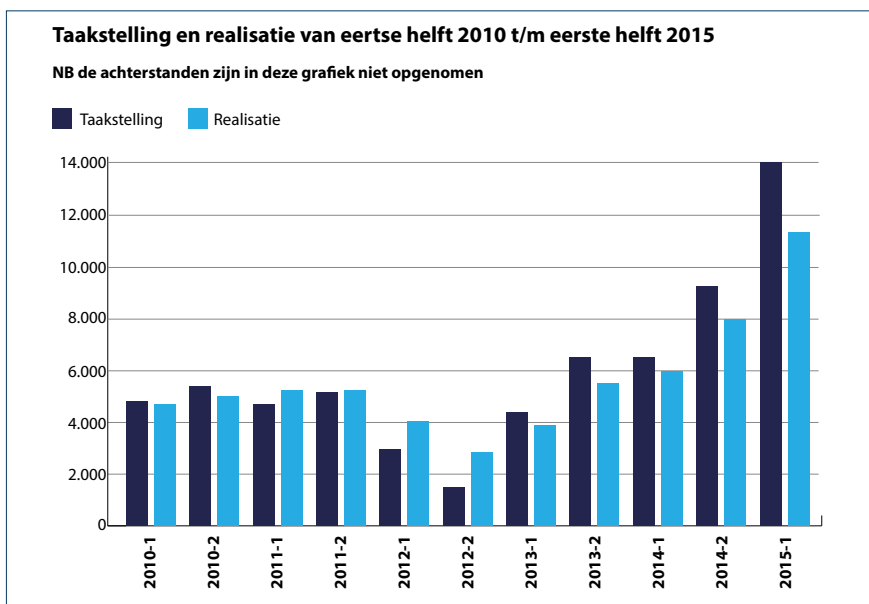
- 1 Huisvesting
 - a Taakstelling en voorsprong/achterstanden gemeenten
 - b Beroep vergunninghouders op sociale woningmarkt
 - c Concentraties van (voormalige) vluchtelingen
- 2 Integratie
 - a Inburgering
 - b Ontwikkeling arbeidsmarkt- en uitkeringspositie
 - c Opleidingsniveau

3.1 Huisvesting

3.1.a Taakstelling en voorsprong/achterstanden gemeenten

Huisvesting vergunninghouders periode 2010-2016

Gemeenten huisvesten meer vergunninghouders, maar niet voldoende om aan de aangescherpte taakstelling te voldoen. In de eerste helft van 2015 werden ruim 11.000 vergunninghouders gehuisvest. De achterstand op de taakstelling liep in dit half jaar op van 3.600 naar 6.000. Het aantal gemeenten met een achterstand op de taakstelling liep in de eerste helft van 2015 op van tweederde naar driekwart van de gemeenten. Gecorrigeerd voor gemeenten die voorliepen op de taakstelling is de achterstand 5.300 plaatsen. De totale taakstelling voor de tweede helft van 2015 komt daarmee op 14.900 (taakstelling) + 5.300 (achterstand) = 20.200. Dat betekent dat gemeenten gemiddeld 3.400 vergunninghouders per maand moeten huisvesten om aan de taakstelling te voldoen. De taakstelling voor de eerste helft 2016 bedraagt 20.000.

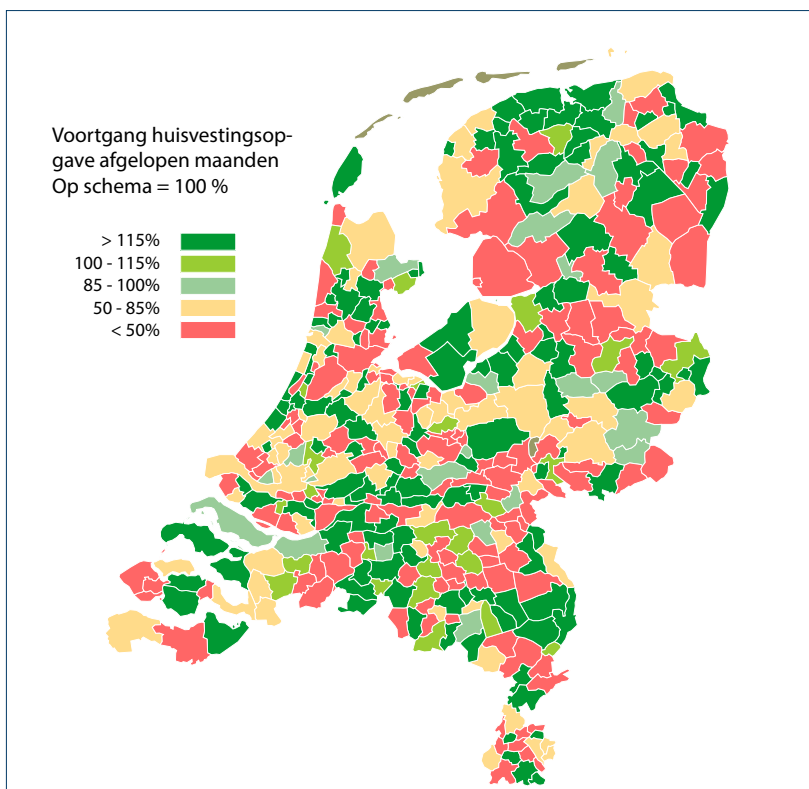

Bron: www.opnieuwthuis.nl

Huisvesting vergunninghouders per maand in de eerste helft van 2015

Onderstaand tabel geeft aan dat ook in de eerste helft van 2015 sprake was van een toenemende realisatie van huisvesting van vergunninghouders, maar niet op het niveau van de taakstelling.

jan-15	feb-15	mrt-15	apr-15	mei-15	jun-15
1.614	1.410	2.087	2.080	1.850	2.316

Bron: *Opnieuw thuis, Voortgang huisvestingsopgave afgelopen maanden per 1 augustus*

Huisvesting vergunninghouders in de tweede helft van 2015

In juli 2015, de eerste maand van de nieuwe taakstellingsperiode, zijn er 2.411 vergunninghouders gehuisvest. Dat is een stijging ten opzichte van juni 2015, maar is nog steeds slechts 72% van de maandelijkse norm zoals hiervoor omschreven. Naar gemeentegrootte zien we aanzienlijke verschillen tussen gemeenten. De G4 huisvestte 332 vergunninghouders in juli (56% van maandnorm), de G32 huisvestte 467 vergunninghouders (54%) en de resterende gemeenten haalden 1.612 (85%). Omdat kleinere gemeenten vaak wel de taakstelling haalden is het deel van de gemeenten dat een achterstand op de taakstelling had gedaald van 75% per 1 juli naar 60% op 1 augustus. Van 1 augustus tot 1 januari zijn er nog 17.765 te huisvesten vergunninghouders.

Voor de goede orde, het betreft hier een momentopname. Duidelijk is echter dat veel gemeenten nog een achterstand hebben in het huisvesten van vergunninghouders. Die achterstand is ook zichtbaar in het hoge aantal vergunninghouders, ongeveer 16.000 in november 2015, dat nog in de opvang verblijft en de doorstroom in de asielketen blokkeert.

Meest actuele cijfers zijn te vinden op de volgende plaatsen:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asielbeleid/documenten/brieven/2015/10/20/brief-over-taakstelling-huisvesting-vergunninghouders-eerste-halfjaar-2016-en-tweede-halfjaar-2016>

https://www.coa.nl/sites/www.coa.nl/files/paginas/media/bestanden/taakstelling_gemeenten_1-9-2015.pdf

3.1.b Beroep vergunninghouders op sociale woningmarkt

Aantal urgente woningzoekenden en mogelijkheden voor alternatieve huisvesting

Corporaties beheren circa 2,4 miljoen huurwoningen. Hiervan komen er jaarlijks ruim 200.000 vrij door verhuizing. Voor deze woningen zijn wachtlijsten. Hierop staan gewone woningzoekenden en urgente woningzoekenden. De laatste groep krijgt voorrang bij huisvesting. Vergunninghouders vallen onder de urgente woningzoekenden. Op dit moment gaat ongeveer 6 procent van alle vrijkomende woningen naar vergunninghouders.

De vereniging van woningcorporaties, Aedes verwacht dat dit percentage in 2015 oploopt tot 10 procent. Omdat er nu heel veel extra vluchtelingen naar Nederland komen, is het lastig om al deze vluchtelingen in een sociale huurwoning onder te brengen. Daarom wordt gewerkt aan de "Huisvestingsvoorziening", een woonvoorziening (onzelfstandig wonen) waarin meerdere vergunninghouders gehuisvest kunnen worden.

Op de website van Aedes is onder het "dossier vergunninghouders" nadere informatie te vinden over huisvesting van vergunninghouders.

Meer informatie: www.aedes.nl

3.1.c Concentraties van (voormalige) vluchtelingen

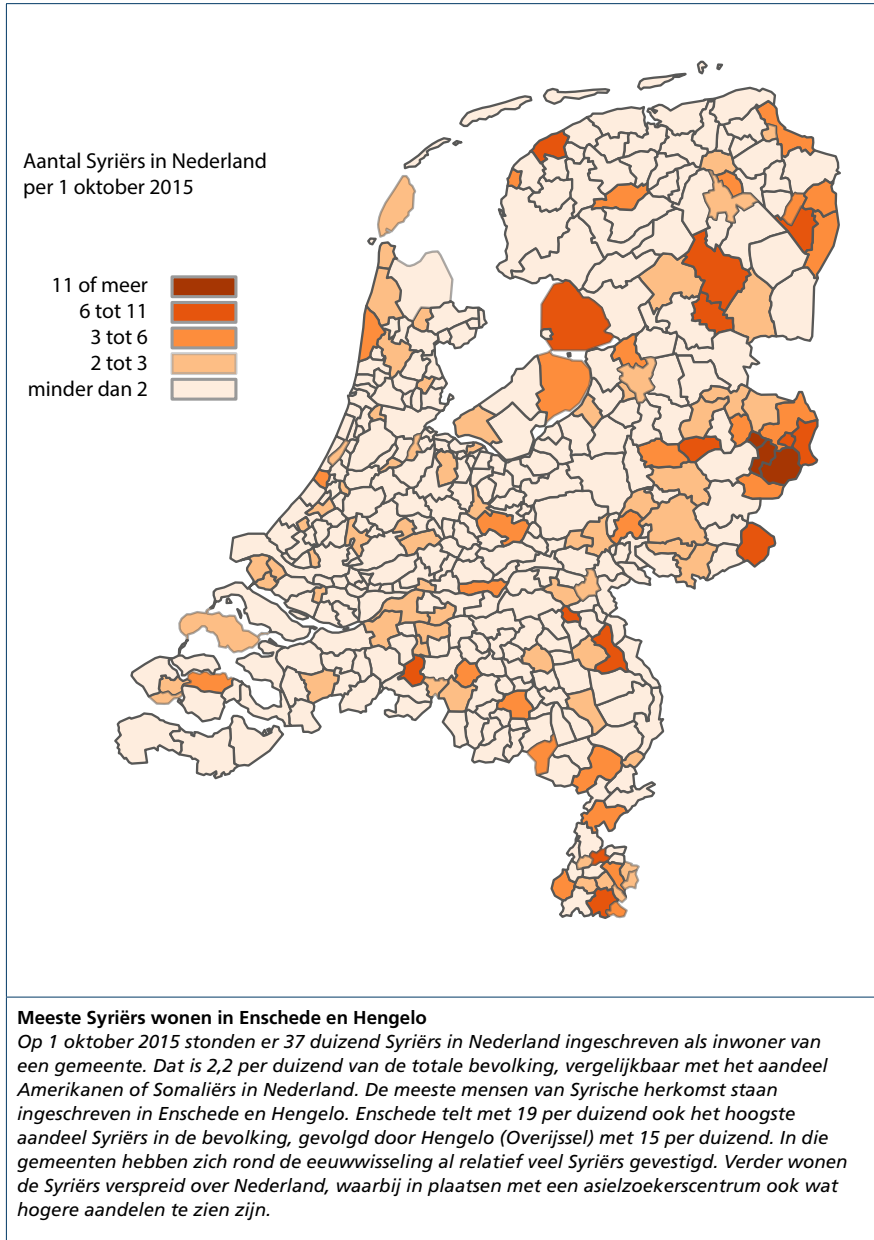
Verspreiding (voormalige) vluchtelingen over het land

Onderzoek onder vluchtelingen die zich in de jaren '90 en in het eerste decennium van deze eeuw in Nederland hebben gevestigd laat zien dat vluchtelingen zich in eerste instantie vestigen in gebieden met asielzoekerscentra. Daarna is een trek naar de grote steden te zien, maar ook daarbuiten blijven nog grote aantallen vluchtelingen wonen. Van een massale trek naar de grote stad is dus geen sprake.

Bron: CBS: Bevolkingstrends 2010

De verdeling over Nederland van vluchtelingen naar land van herkomst kent een aantal sterke concentraties. Toegesplitst op de Syrische vluchtelingen, die in deze

periode de grootste groep vluchtelingen vormen, zien we dat relatief veel Syriërs woonachtig zijn in de gemeenten Enschede en Hengelo. In deze gemeenten hebben zich al rond de eeuwwisseling relatief veel Syriërs gevestigd. In de volgende figuur is de spreiding van de populatie Syriërs in Nederland weergegeven.

Bron: CBS, geraadpleegd op 10 november 2015.

3.2 Integratie

3.2.a Inburgering

In de afgelopen jaren is het doelgroepenbeleid geleidelijk afgeschaft en sinds 2012 (waarbij 2013 een overgangsjaar was) is inburgering geen taak meer van de gemeenten. In plaats daarvan krijgen gemeenten een vergoeding van 1.000 euro per inburgeringsplichtige. De nieuwkomer is zelf verantwoordelijk voor het halen van de inburgering en kan met een lening bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) cursussen volgen. De cijfers laten zien dat er minder nieuwkomers examens doen en dat zij ook minder vaak slagen.

Meer informatie: <http://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2055584-minder-nieuwkomers-burgeren-in.html?title=minder-nieuwkomers-burgeren-in>

De onderstaande tabel met toelichting betreft een rapportage aan de Tweede Kamer van de stand van zaken rond inburgering per 1 augustus 2015. Van de ruim 10.000 nieuwkomers in 2013 is 16% geslaagd voor het inburgeringsexamen. Van de bijna 19.000 nieuwkomers in 2014 is tot dusverre 4% geslaagd.

Conform toezegging zou ik u na het zomerreces een update geven van de voortgang van de inburgering, met name van het aantal afgelegde examens en het aantal afgesloten leningen. In onderstaande tabel is de stand van zaken per 1 augustus weergegeven van nieuwkomers die in 2013 en 2014 een kennisgeving inburgeringsplicht van DUO hebben gekregen.

Voortgang inburgering per 1-8-2015	Nieuwkomers 2013		Nieuwkomers 2014	
Totaal inburgeringsplichtigen	10.264	100%	18.725	100%
Lening afgesloten bij DUO	5.865	57%	9.758	52%
Deelname inburgeringsexamen (incl. NT2)	2.825	28%	1.271	7%
Geslaagd inburgeringsexamen (incl. NT2)	1.596	16%	795	4%

Bij deze resultaten moet worden bedacht dat met de aanpassing van de Wet Inburgering per 1 januari 2013 inburgeraars zelf verantwoordelijk zijn voor het uitstippelen van hun inburgerings-traject. Zij hebben drie jaar de tijd om examens te doen en hiervoor te slagen. Nieuwkomers uit 2013 hebben gemiddeld genomen dus nog één jaar de tijd om aan hun inburgeringsplicht te voldoen. Op basis van het aantal afgesloten leningen en andere informatie uit het informatiesysteem inburgering en extern onderzoek blijkt dat het overgrote deel van de inburgeraars wel actief bezig is met een cursus. Inburgeraars die nog niet aan hun plicht hebben voldaan krijgen een half jaar voor het verstrijken van de inburgeringstermijn nogmaals een reminder van DUO, waarin onder meer wordt aangegeven dat er sancties verbonden kunnen worden aan het overschrijden van de inburgeringstermijn.

3.2.b Ontwikkeling arbeidsmarkt- en uitkeringspositie

Vergelijking positie autochtonen, niet-westerse allochtonen en vluchtelingen
Aan de hand van CBS-data met betrekking tot werk, uitkeringen en inkomen wordt een actueel beeld geschetst van de sociaaleconomische positie van vluchtelingen. De gegevens hebben betrekking op het cohort vluchtelingen die tussen 2000 en 2010 asiel hebben aangevraagd en op 1 januari 2010 ingeschreven

stonden in de gemeentelijke basisadministratie én op die datum beschikten over een verblijfsstatus of genaturaliseerd waren. Daarnaast wordt de sociaaleconomische positie van vluchtelingen vergeleken met niet-westerse allochtonen die in dezelfde periode naar Nederland zijn gekomen, en met de autochtone bevolking. Onderstaande tabel vergelijkt autochtonen, niet westerse allochtonen en vluchtelingen naar arbeids- en uitkeringspositie. Op 31 december 2011 had 64% van de autochtonen, 46% van de niet westerse allochtonen en 36% van de vluchtelingen een betaalde baan.

Autochtonen, niet-westerse allochtonen en vluchtelingen (15-64 jaar) op 1 januari 2010 naar arbeidsmarkt- en uitkeringspositie en geslacht op 31 december 2011

	Autochtonen1)			Niet-westerse allochtonen geïmigreerd in de periode 1 januari 2000-1 januari 2010)			Vluchtelingen		
	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen
Totaal	8 751 010	4 434 310	4 316 700	252 190	116 680	135 510	63 260	41 370	21 900
Geëmigreerd of overleden	94 010	56 570	37 440	33 340	18 560	14 780	5 140	4 020	1 120
Totaal nog in populatie	8 656 990	4 377 740	4 279 260	218 850	98 120	120 730	58 120	37 350	20 770
Betaalde baan									
Wel een betaalde baan	5 607 840	2 917 510	2 690 330	101 120	52 990	48 130	21 240	15 590	5 650
Geen betaalde baan	3 049 150	1 460 230	1 588 920	117 730	45 130	72 600	36 880	21 760	15 120
Uitkeringspositie2)									
WW	198 560	112 830	85 720	5 990	3 730	2 260	1 810	1 580	230
Bijstand	169 240	69 010	100 230	28 300	9 640	18 670	23 430	13 230	10 200
Arbeidsongeschiktheid	604 480	312 780	291 700	4 290	2 370	1 920	950	690	270
Geen AO-, WW- of bijstandsuitkering	7 700 140	3 889 020	3 811 120	180 720	82 570	98 150	32 100	21 980	10 120
Ingeschreven bij UWV werkbedrijf, wel betaalde baan	113 920	56 650	57 270	5 910	3 220	2 680	2 950	2 310	630
WW	50 460	26 940	23 520	1 690	1 120	570	560	500	60
Bijstand	11 550	3 070	8 480	1 320	600	730	1 190	860	330
Arbeidsongeschiktheid	2 740	1 520	1 220	10	10	0	10	10	-
Geen AO-, WW- of bijstandsuitkering	50 460	25 780	24 690	2 920	1 520	1 400	1 210	960	250
Ingeschreven bij UWV werkbedrijf, geen betaalde baan	231 550	123 970	107 580	18 600	7 430	11 170	12 630	7 360	5 270
WW	124 490	71 910	52 580	3 230	1 930	1 300	970	830	150
Bijstand	72 780	33 050	39 730	11 910	4 110	7 810	10 610	5 880	4 740
Arbeidsongeschiktheid	11 860	5 900	5 960	230	120	110	50	40	10
Geen AO-, WW- of bijstandsuitkering	28 690	15 700	12 990	3 430	1 350	2 080	1 080	680	400

Bron: CBS.

NB aantallen in de tabel zijn afgerond op tientallen.

1) Exclusief vluchtelingen.

2) De categorieën 'WW-uitkering', 'Bijstandsuitkering' en 'AO-uitkering' kunnen overlappen. Een persoon die tegelijkertijd meerdere uitkeringen ontvangt, wordt in elke categorie geteld.

Vergelijking positie vluchtelingen naar lengte van verblijf in Nederland

Volgende tabel vergelijkt de arbeids- en uitkeringspositie van groepen vluchtelingen op basis van lengte van verblijf in Nederland. Van de vluchtelingen die eerder dan 2001 naar Nederland waren gekomen had op 31 december 2011 41%

een betaalde baan. Dat percentage daalde van 37% voor vluchtelingen die zich in 2004-2005 in Nederland hadden gevestigd naar 16% voor de vluchtelingen die zich in 2008-2009 hadden gevestigd en op dat moment twee tot vier jaar in Nederland waren.

Vluchtelingen (15-64 jaar) op 1 januari 2010 naar arbeidsmarkt- en uitkeringspositie en vestigingsjaar op 31 december 2011

	Totaal	Vestigingsjaar				
		2001 of eerder	2002-2003	2004-2005	2006-2007	2008-2009
Totaal	63 260	37 350	11 220	1 860	3 150	9 690
Geëmigreerd of overleden	5 140	2 370	770	140	250	1 610
Totaal nog in populatie	58 120	34 980	10 460	1 720	2 900	8 070
Betaalde baan						
Wel een betaalde baan	21 240	14 350	4 070	640	860	1 320
Geen betaalde baan	36 880	20 630	6 380	1 070	2 040	6 760
Uitkeringspositie1)						
WW	1 810	1 280	330	50	90	70
Bijstand	23 430	12 270	4 160	740	1 580	4 680
Arbeidsongeschiktheid	950	770	150	20	10	10
Geen AO-, WW- of bijstandsuitkering	32 100	20 800	5 840	910	1 220	3 320
Ingeschreven bij UWV werkbedrijf wel betaalde baan	2 950	1 800	580	100	200	270
WW	560	380	110	10	30	20
Bijstand	1 190	700	230	40	90	140
Arbeidsongeschiktheid	10	10	-	-	-	-
Geen AO-, WW- of bijstandsuitkering	1 210	730	240	50	80	110
Ingeschreven bij UWV werkbedrijf geen betaalde baan	12 630	7 250	2 220	350	800	2 020
WW	970	710	160	30	40	30
Bijstand	10 610	5 900	1 870	290	690	1 860
Arbeidsongeschiktheid	50	40	10	0	0	-
Geen AO-, WW- of bijstandsuitkering	1 080	660	190	30	70	130

Bron: CBS

NB aantallen in de tabel zijn afgerond op tientallen.

1) De categorieën 'WW-uitkering', 'Bijstandsuitkering' en 'AO-uitkering' kunnen overlappen. Een persoon die tegelijkertijd meerdere uitkeringen ontvangt, wordt in elke categorie geteld.

In de CBS-publicatie "Vluchtelingen in Nederland" vindt u meer informatie over de arbeidsmarkt- en uitkeringspositie van vluchtelingen in Nederland. Bovendien is specifiek gekeken naar de vluchtelingen die onder de regeling Generaal Pardon vallen. Zowel enkele achtergrondkenmerken als informatie over arbeidsmarkt- en uitkeringspositie zijn voor deze groep bepaald.

Meer informatie: <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/FFE815D1-9EC6-43E6-9EB8-4972FF17EB15/0/13u141vluchtelingeninnederlandwebversie.pdf>

Bron: CBS, 2012, *Vluchtelingen in Nederland*,

Arbeidsparticipatie naar land van herkomst

In de Integratiebarometer 2014 is ook een vergelijking gemaakt tussen vluchtelingen op basis van land van herkomst. De volgende tabel met toelichting betreft vluchtelingen in Nederland vanaf 1 januari 2013. In de arbeidsparticipatie tussen de verschillende landen van herkomst zijn grote verschillen te zien.

Bron: *Vluchtelingenwerk Integratiebarometer 2014*

Land van herkomst

Als we kijken naar het herkomstland van vluchtelingen zijn er grote verschillen in netto arbeidsparticipatie. Van de vluchtelingen uit China (63,3%), Burundi (60,9%), Angola (59,5%), Sierra Leone (58,6%) en Guinee (56,8%), heeft meer dan de helft een baan. Demografische kenmerken spelen hierbij mogelijk een rol; vluchtelingen afkomstig uit deze landen zijn relatief vaak jonger dan dertig jaar. Velen van hen zijn vaak jong naar Nederland gekomen en hebben in Nederland onderwijs genoten. Vluchtelingen afkomstig uit Somalië (28,2%) en Irak (36,0%) hebben opvallend vaak geen betaalde baan.

Arbeidsparticipatie naar land van herkomst voor vluchtelingen per 1 januari 2013

Land van herkomst	% betaalde baan
China	63,2
Burundi	60,9
Angola	59,5
Sierra Leone	58,6
Guinee	56,8
Afghanistan	49,5
Voormalig Joegoslavië	48,5
Turkije	47,8
Soedan	47,2
Iran	46,1
Syrië	46,1
Voormalige Sovjet-Unie	42,1
Irak	36,0
Somalië	28,2
Overige landen	50,5
Totaal	45,8

Bron: *Vluchtelingenwerk Integratiebarometer 2014*

Van het totale aantal vluchtelingen dat drie jaar in Nederland verblijft, heeft ongeveer 25% een baan. Dat loopt na verloop van tijd op tot een kleine 50%. In de eerste jaren doet dus meer dan 75% van de statushouders een beroep op bijstand. 30% is blijvend werkloos.

Oorzaken voor deze achterstand in arbeidsparticipatie wordt vaak gezocht in taalachterstanden, trauma's, een lang verblijf in opvang etc. Uit onderzoek blijkt dat de doelgroep vluchtelingen erg geholpen is met duale trajecten waarbij com-

petentieontwikkeling centraal staat. Met name de combinatie inburgeringcursus en een maatschappelijke activiteit (stage, vrijwilligerswerk, beroepsopleiding) werkt goed voor deze groep.

Meer informatie: <http://its.ruhosting.nl/publicaties/pdf/r1453.pdf>

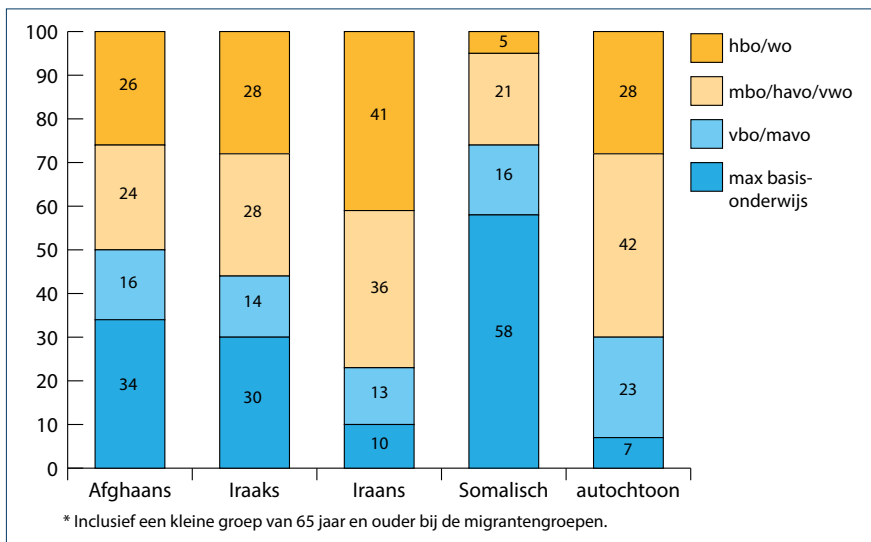
Bron: Van den Tillaart en Warmerdam, "Arbeidsparticipatie en integratie van vluchtelingen in Nederland", 2004

3.2.c Opleidingsniveau

Opleidingsniveau vluchtelingen naar land van herkomst

Er zijn maar enkele publicaties waarin specifiek gekeken wordt naar opleidingsniveau van vluchtelingen. Onderstaande figuur laat zien dat vluchtelingen uit Afghanistan, Iran en Irak vaker hoog opgeleid zijn.

Gerealiseerd opleidingsniveau van niet-schoolgaande 15-64-jarigen naar etnische herkomst, 2009 (in procenten)*

Bron: SCP, Survey Integratie Nieuwe Groepen, 2009

Opleidingsniveau Syrische vluchtelingen nog onduidelijk

Er wordt verondersteld dat Syriërs goed opgeleid zijn maar hier is nog geen officiële studie naar gedaan. Sinds 1981 geldt in Syrië een leerplicht tot 15 jaar. Vanaf 6 jaar tot 12 jaar gaan kinderen naar de basisschool. Van 12 tot 15 jaar naar een middelbare school. Vóór de start van het conflict in maart 2011 ging 97% van de Syrische kinderen van de basisschoolleeftijd naar school. De middelbare school kent een eerste basisjaar, waarna kan worden gekozen voor een alfa of bèta stroming. 67% van de Syrische jeugd ging voor het conflict naar de middelbare

school (UNICEF, 2013). Vervolgonderwijs was mogelijk aan publieke en private universiteiten en andere higher education institutes (UNESCO, 2011). Hoewel de meeste Syrische vluchtelingen relatief hoog zijn opgeleid geldt dat niet voor de gehele bevolking. Daarbij worden Syrische diploma's over het algemeen laag gewaardeerd binnen het Nederlandse onderwijssysteem.

Sinds het begin van het conflict is het Syrische onderwijssysteem uit elkaar gevallen. Bijna de helft van de kinderen heeft de laatste jaren geen of onvoldoende onderwijs gehad, bijvoorbeeld omdat er een tekort was aan leraren, ruimte, materialen en sanitair (UNICEF, 2013). Ook kinderen die eerder in omliggende landen zijn opgevangen hebben mogelijk slechts beperkt of in het geheel geen onderwijs hebben genoten.

